

Besplatan
magazin

www.superinfo.ba

Superinfo eco

30.07.2020. / broj 209

OBILJEŽAVANJE 27. JULIA NA SMETOVIMA UZ POŠTIVANJE AKTUELNIH MJERA I PREPORUKA

SUABNOR ZDK i UABNOR Grada Zenica obavještavaju da se ove godine Dan ustanka i antifašista koji se tradicionalno obilježava na Smetovima ispred Spomen obilježja neće organizovati na način kao ranijih godina.

Zbog zdravstvene sigurnosti i rizika po zdravlje građana SUABNOR ZDK i UABNOR GRADA ZENICA neće organizovati autobuski prevoz od Zenice do Smetova, niti će obilježavanju moći biti prisutni građani u većem broju. Delegacije SUABNOR ZDK i UABNOR ZENICA će u ponedjeljak 27. jula u 11:00 sati položiti vijence, a to mogu učiniti i druge delegacije koje budu prisutne. Čestitamo građanima Dan ustaka i antifašista i molimo ih da uvaže ovo obaviještenje, navodi se u saopštenju.

TRŽIŠTE NEKRETNINA U ZENICI: CIJENA KVADRATNOG METRA I DO 2.000 KM

Iako je pandemija korona virusa pogodila mnoge grane privrede to nije slučaj sa tržištem nekretnina. Dugogodišnji trgovci nekretninama iz Zenice tvrde kako je u većini slučajeva potražnja daleko veća od ponude.

Cijene nekretnina u Zenici održale su se na nivou onih i prije pandemije korona virusa. Za nerenoštan u centru grada platit će od 1.350 do 1.550 KM po kvadratnom metru dok su cijene renoviranog stana znatno veće i kreću se od 1.700 pa čak i do 2.000 KM, zavisno od stanja stana i koliko je u njega uloženo. Kupci se ipak više odlučuju za starogradnju.

„Za naše tržište, mislim da su cijene previsoke. Najviše iz tog razloga ljudi se odlučuju na starogradnju i spremni su čak i da ulože određenu sumu novca za renoviranje“, kaže Resmija Mujičić, vlasnica jedne zeničke agencije za prodaju nekretnina.

Kupci su najviše zainteresovani za kuće i stanove od 30 do 55 kvadrata koji su, ističu u agenciji, postali pravi izazov za pronači u Zenici. Takvi stanovi su uvijek na cijeni i ne zadržavaju se dugo na našim listama, tvrde u agenciji. „Imamo listu registrovanih kupaca kojima ne možemo udovoljiti iako su spremni da odmah kupe i plate nekretninu koju traže. Potražnja je daleko veća od ponude“, kaže Mujičić.

„U periodu proglašenja pandemije, kao i ostali i mi smo zatvorili naša vrata za sve klijente ali od maja počeli smo sa radom, realizovali sve što smo počeli prije korone i nastavljamo i dalje ubrzanim tempom. Potražnja postaje sve veća, no tržište i nije nešto za pohvaliti“, dodaje Mujičić. Iz agencije ističu kako je sve više mladih bračnih parova koji se odlučuju za kupovinu jer su banke omogućile manje kamatne stope na hipotekarne kredite.

UDRUŽENJE POSLODAVACA ODRŽALO SASTANAK SA PREDSTAVNICIMA POREZNE UPRAVE ZDK

Udruženje poslodavaca Zenica u saradnji sa Poreskom upravom ZDK organizovalo je sastanak na kojem je govoreno o aktuelnim problemima koji opterećuju poslodavce, a u domenu su rada Poreske uprave.

„Već smo imali nekoliko sastanaka sa Udruženjem poslodavaca Zenica što se pokazalo vrlo efikasnim jer uspješno razjasnimo probleme koji su u određenom periodu najaktuelniji“, kaže Semina Kustura-Imamović, šefica Porezne ispostave u Zenici. Jedan od takvih je i zakonska regulativa kojom se ublažavaju posljedice pandemije korona virusa. Govoreno je o podnošenju ZSD obrazaca za subvencioniranje doprinosa poduzetnicima za mjesecce april i maj koji su ostvarili pravo na to. „Tu smo da obrazložimo koji su se problemi pojavili u tom procesu i ponudimo odgovore i rješenja shodno stavovima Poreske uprave i Ministarstva finansija. Pri kraju je obrada ZSD obrazaca za april i maj, i Porezna ispostava Zenica proslijedila ih je u središnji ured u Sarajevu nakon čega će biti proslijeđeni Ministarstvu finansija na isplatu. Isplate za april već su počele“, kazala je Semina Kustura-Imamović.

Sastanak je, po riječima Senaide Turkić, predsjednice Upravnog odbora Udruženja poslodavaca Zenica, nastavak je uspješne saradnje sa Poreskom upravom. „Razlog je što se mi u svom poslovanje vrlo često susrećemo sa velikim brojem nedoumica koje teba riješiti. Smatramo da je ovo jedan dobar način, da se ne obraćamo pojedinačno Poreskoj upravi nego da te nejasnoće pokušamo riješiti na ovakvim zajedničkim sastancima kojih smo imali nekoliko i koji su polučili vrlo dobre rezultate“. Na sastanku je bilo riječi i o problematici transfernih cijena, porezu na dobit i prodaji ispod nabavne cijene.

“ZENICA ZA MIR” - OMLADINSKI PROJEKAT NA TEMU TOLERANCIJE I MEĐURELIGIJSKOG DIJALOGA

“Zenica za mir” je projekat Omladinskog udruženja “REaktiv” koji je dobio finansijsku podršku za realizaciju od strane USAID-ovog projekta PRO-Budućnost.

Realizacijom ovog projekta ovi mladi ljudi iz različitih društvenih sredina žele razviti svijest koja će pomoći saznati za postojanje drugačijih interpretacija društvenih odnosa. Cilj projekta „ZENICA ZA MIR“ je okupiti mlade iz različitih mjesnih zajednica iz Zenice, kako bi bili dijelom programa, koji se odnose na temu tolerancija i međusobnog razumijevanja. Mladi će kroz radionice imati priliku iznijeti vlastita razmišljanja i razmijeniti iskustva sa svojim vršnjacima te proširiti svoja znanja iz pomentutih oblasti.

Pravo na učešće u ovom projektu imaju sve mlade osobe starosne dobi od 16 do 30 godina koje žive na području grada Zenice i koje imaju motivacije učestvovati u promociji mira i međureligijske saradnja u svom gradu. Svi zainteresirani više informacije mogu potražiti i na Facebook stranici Omladinskog udruženja „REaktiv“ ili na stranici www.reaktiviraj.org

KRIZNI ŠTAB/STOŽER FMZ: OKUPLJANJA OGRANIČENA NA 50 LJUDI U ZATVORENOM I 100 LJUDI U OTVORENOM PROSTORU

Krizni štab/stožer Federalnog ministarstva zdravstva sagledao je kompletnu epidemiološku situaciju COVID-19 u Federaciji BiH i donio novu Naredbu i Preporuke koje će se primjenjivati od subote 25.07., te ih dostavio kriznim štabovima/stožerima kantonalnih ministarstava zdravstva na daljnje postupanje.

Nakon što je Odlukom Vlade FBiH od 29.05.2020. stanje nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) prestalo sa 31.05., Krizni štab/stožer Federalnog ministarstva zdravstva donosi naredbe i odluke koje su obvezujuće za krizne štabove/stožere kantonalnih ministarstva zdravstva, zdravstvene ustanove i privatnu praksu, te pravne i fizičke osobe.

Naredbom je obavezno nošenje zaštitnih maski u zatvorenom prostoru uz poštivanje distance od minimalno 1 metar, kao i u otvorenom prostoru, ukoliko na otvorenom prostoru nije moguće održavati fizičku distancu od 2 metra između osoba. Usljed pogoršane COVID-19 epidemiološke situacije novom naredbom "dozvoljeno je okupljanje ljudi na određenom prostoru pod sljedećim uvjetima: ne više od 50 ljudi u zatvorenom prostoru i ne više od 100 ljudi na otvorenom prostoru".

"Sva okupljanja unutar navedenih ograničenja moraju se odvijati u prostoru koji omogućava obaveznu fizičku distancu od najmanje 2 metra između osoba, osim članova istog kućanstva. S ciljem smanjivanja rizika od COVID-19, kao i zaštite osobnog zdravlja, za vrijeme okupljanja, potrebno je obvezno pridržavanje preporuka donijetih od strane zavoda za javno zdravstvo u Federaciji BiH (higijensko-epidemioloških mjer)", stoji u naredbi uz napomenu kako su "za provođenje mera na skupovima odgovorni organizatori okupljanja": "Organizator je dužan izvršiti prijavljivanje održavanja skupa sukladno propisima o javnom okupljanju, kao i kriznim stožerima kantonalnih/županijskih ministarstvima zdravstva".

Kriznim štabovima/stožerima kantonalnih/županijskih ministarstava zdravstva naloženo je da na temelju procjene COVID-19 epidemiološke situacije na području kantona/županije, reduciraju broj osoba, od naredbom maksimalno dozvoljenog broja osoba u otvorenom i zatvorenom prostoru, na skupovima koji se održavaju, poput: vjenčanja, krizmi, sprovoda, dženaza i sličnih događaja, a u cilju sprječavanja širenja infekcije COVID-19 među stanovništvom, kao i zaštite ličnog/osobnog zdravlja i javnog zdravlja stanovništva.

Dozvoljeno je pružanje usluga u ugostiteljskim objektima u otvorenom i zatvorenom prostoru, samo sjedeća mjesta, uz obavezno pridržavanje preporuka donijetih od strane zavoda za javno zdravstvo u Federaciji BiH (higijensko-epidemioloških mjer) i sukladno naredbi, a kriznim štabovima/stožerima kantonalnih/županijskih ministarstava zdravstva naloženo je da u suradnji sa mjerodavnim kantonalnim ministarstvima osiguraju rad ugostiteljskih objekata na području kantona ne duže od 23:00 sata.

Federalnoj upravi za inspekcijske poslove i kantonalnim upravama za inspekcijske poslove, kao i inspekcijsama organiziranim pri mjerodavnim ministarstvima u kantonu/županiji, odnosno mjerodavnim općinskim i gradskim inspektorima naloženo je da kontinuirano kontroliraju provođenje Naredbe u dijelu koji se odnosi na striktno poštovanje preporuka Zavoda za javno zdravstvo FBiH za sve one na koje se preporuke odnose, te sukladno svojim ovlastima poduzimaju mjere iz okvira svoje mjerodavnosti, koja uključuje pokretanje kaznenih prijava protiv počinitelja za koje se postavi osnovana sumnja da ne izvršavaju naredbe u uvjetima pandemije COVID-19 za kaznena djela kažnjiva po Kaznenom zakonu Federacije BiH. Od mjerodavnih uprava policije i mjerodavnih tužiteljstava traži se hitno postupanje po podnijetim kaznenim prijavama iz točke 5. ove Naredbe, sukladno njihovim ovlastima.

Rad poslovnih subjekata dozvoljen je uz primjenu općih i specifičnih preporuka radi sigurnosti osoblja i klijenata u kontekstu COVID-19 bolesti, uz obvezno pridržavanje preporuka donesenih od strane Zavoda za javno zdravstvo u Federaciji BiH (higijensko-epidemioloških mjera), a svim pravnim i fizičkim osobama koja zapošljavaju više od 20 djelatnika i koji do sada nisu donijeli krizni plan pripravnosti i odgovora na pojavu COVID-19, naloženo je da što hitnije donešu navedeni plan kojim će biti usklađena organizacija rada navedenih subjekata sa datim preporukama i smjernicama Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH i kantonalnih zavoda za javno zdravstvo.

Kantonalnim/županijskim štabovima/stožerima ministarstava zdravstva dozvoljava se uvođenje restriktivnijih i drugačijih mjera spram procjene epidemiološke situacije u kantonu/županiji, odnosno općini uz redovito obavljanje Kriznog štaba/stožera Federalnog ministarstva zdravstva.

Stanovništvu na području Federacije BiH preporučuje se da zbog COVID-19 epidemiološke situacije koja se pogoršava, izbjegavaju javna okupljanja i ograniče svoja kretanja, a u slučaju pojave nekih od simptoma respiratorne infekcije (povišena temperatura, kašalj, gubitak mirisa ili okusa), preporučuje se osobama sa simptomima, kao i članovima njihovog kućanstva da ostanu kući, te se telefonski jave nadležnom liječniku kako bi dobili daljnje upute.

“Preporučuje se osobama starije životne dobi, naročito onima sa hroničnim bolestima, da izbjegavaju bespotrebna kretanja i korištenje javnog prijevoza, te da redovito koriste zaštitnu opremu. Također, preporučuje se osobama starije životne dobi da maksimalno reduciraju odlaske u ordinacije kod obiteljskog liječnika i u bolnice, ukoliko im nije prijeko potrebna zdravstvena skrb. Preporučuje se najprije kontaktirati telefonom obiteljskog liječnika, ukoliko je osobi ove dobi potreban recept ili liječnički savjet”, stoji između ostalog u Preporukama Kriznog štaba/stožera FMZ.

“ZENIČKA MOTORIJADA” OVOG LJETA UZ POSEBNE MJERE ZAŠTITE

Moto klub “Condor” iz Zenice ovog ljeta će zbog mјera zaštite od koronavirusa tradicionalnu motoriju organizovati sa znatno manjim brojem učesnika. Izostat će i tradicionalni koncerti ali ne i podrška Gradske uprave Zenica i gradonačelnika Fuada Kasumovića.

“Ne želimo dovoditi u pitanje održavanje zeničke motorijade i tako ugroziti tradiciju koju smo obnovili dolaskom gradonačelnika Kasumovića. Uz pridržavanje higijensko – epidemioloških mjera okupuit ćemo do 60 motociklista iz našeg grada i okruženja koji će učestvovati u defileu ulicama naše Zenice”, kaže Robert Mijač, predsjednik Moto kluba “Condor”.

Predstavnici MC “Condor” Mensudin Imamović, Spomenko Žarić – Cober i Robert Mijač o pripremama za ovogodišnju motorijadu, razgovarali su sa gradonačelnikom Fuodom Kasumovićem, koji je ponovio kako je riječ o događaju koji promoviše naš grad u BiH i regionu.

Zenička motorijada održat će se u subotu, 15. avgusta 2020. godine.

PROJEKAT UNAPREĐENJA EFIKASNOSTI PRAVOSUĐA USPJEŠNO SE PROVODI U OPĆINSKOM SUDU U TRAVNIKU

Od početka 2019. godine, VSTV BiH implementira aktivnosti sa fokusom na kvalitet rada pravosuđa putem projekta „Unapređenje kvalitete pravosuđa u BiH“ kojeg finansira Vlada Norveške. U saradnji sa Sudskom administracijom Kraljevine Norveške i Kraljevine Nizozemske pruža se podrška sudovima u BiH da unaprijede standarde kvalitete rada u svojim institucijama.

Na kraju II faze Projekta “Unapređenja kvalitete pravosuđa”, potписан je Memorandum o saradnji između Općinskog suda u Travniku, Općinskog suda u Bugojnu, Općinskog suda u Kiseljaku, Općinskog suda u Jajcu i Kantonalnog suda u Novom Travniku.

Jedna od značajnih aktivnosti u okviru Projekta je i izrada Smjernica za postupanje u parničnom postupku sudova u SBK/KSB, u čijoj izradi su učestvovale sutkinje ovog suda, kao dio radne grupe.

U sklopu samog Projekta, u prostorijama Općinskog suda u Travniku organizirano je snimanje simulacije pripremnog ročišta, a sudionici snimanja simulacije pripremnog ročišta bili su stručni saradnici Boris Cvitanović, Mebrura Rosić i Denis Martini, te sudac Davor Cilenšek.

Video simulacija pripremnog ročišta je proslijeđena VSTV-u BiH, sudskim ekspertima iz Kraljevine Nizozemske kao i svim općinskim sudovima u Kantonu Središnja Bosna/Srednjjobosanskom kantonu.

-Nadamo se da će ovaj video zapis služiti budućim generacijama mlađih sudaca i stručnih saradnika u njihovom radu. Visoko sudska i tužilačko vijeće BIH je izrazilo zadovoljstvo aktivnim učešćem prije svega Kantonalnog suda u Novom Travniku, a potom i Općinskog suda u Travniku ovom značajnom Projektu za cijelokupno pravosuđe u BIH. – saopćeno je iz Općinskog suda u Travniku.

PRIJEM ZA DOBRE I USPJEŠNE AMBASADORE ZENICE

U Sali Gradske uprave, gradonačelnik Fuad Kasumović je primio predstavnike sportskog plesnog studija „Shadows“. Osnivač plesnog studija „Shadows“ Semir Šerić sa članovima Upravnog odbora i sa najmlađim plesnim parom, gradonačelnika je bolje upoznao sa dosadašnjim radom kluba, uspjesima malih i velikih plesača, planovima, te problemima sa kojima se susreću.

Gradonačelnik im je poručio da je ponosan na ovako dobre i uspješne ambasadore grada Zenice, koji svojim talentom i znanjem, željom i motivacijom nižu uspjehe i predstavljaju grad u najboljem svjetlu i obećao punu podršku svim aktivnostima i projektima plesnog studija „Shadows“.

Ovom prilikom, za dosadašnji doprinos i pomoć, predstavnici plesnog studija, gradonačelniku su uručili zahvalnicu, zidni sat i majicu sa logom kluba „Shadows“.

POZIV BH PRIVREDNICIMA ZA UČEŠĆE NA POSLOVNIM SUSRETIMA

Agencija ZEDA, EEN partner – ABIGEM EAST MARMARA I BIGMEV (Centar za razvoj odnosa Turske i BiH), pozivaju bh. privrednike da učestvuju na poslovnim susretima – CO-MATCHING BUSINESS MATCHMAKING EVENT koji će se zbog pandemije COVID-19 održati virtualno putem online platforme <https://co-matching2020.b2match.io>

Susreti će se održati 25.avgusta 2020. godine

ABIGMEV (Evropski poslovni centar Istočne Marmare) u saradnji s Privrednom komorom Kocaeli i EEN partnerima organizuje poslovne susrete turskih i inostranih privrednika u okviru događaja – CO-MATCHING BUSINESS MATCHMAKING EVENT. Jedan od EEN partnera koorganizatora je i Agencija ZEDA.

Ove godine domaće kompanije ugostit će turske kompanije i upoznati ih iz udobnosti svoje kancelarije ili doma bez putovanja. Domaće kompanije će imati mogućnost da ostvare saradnju sa pažljivo odabranim kompanijama iz regije Kocaeli koje posluju u više različitih sektora.

Ovaj događaj je namijenjen bh. kompanijama koje su aktivne u sljedećim sektorima:

- MAŠINSKA INDUSTRIJA
- METALNA INDUSTRIJA
- PLASTIKA I GUMA
- AUTOMOBILSKA INDUSTRIJA
- HEMIJA
- GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA
- NAMJEŠTAJ
- ELEKTRIKA I ELEKTRONIKA
- ENERGETIKA
- TURIZAM
- PREHRAMBENA INDUSTRIJA
- NEKRETNINE

Više informacija u Agenciji ZEDA potražite na mail alma@zeda.ba ili telefon 032 445-830

POTPISIVANJE UGOVORA SA KORISNICIMA

U Velikoj Sali Grada Zenica je po drugi put upriličeno potpisivanje Aneksa Memoranduma o saradnji između Grada Zenica i Fondacije Mozaik, te ugovora između Fondacije Mozaik i predstavnika neformalnih grupa, kao i mikrobiznisa koji su odabrani po pozivu Omladinske banke za projekte i mikrobiznise.

Provodi se u 49 lokalnih zajednica u BiH, a radi se o programu koji omogućava mladima da prepoznaju društvene probleme u svojim zajednicama i rješavaju ih kroz društvene projekte.

Ugovori su potpisani sa predstvincima tri neformalne grupe, a tom prilikom uručeni su im i čekovi za realizaciju projekata odnosno mikrobiznisa.

Pomoćnica Gradonačelnika za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu, stambene poslove i društvene djelatnosti Sumeja Mujkanović izrazila je zadovoljstvo što je nastavljena saradnja sa Fondacijom Mozaik i Omladinskom Bankom Zenica.

SINDIKAT: NEOPHODNO IZRADITI "STRATEGIJE UPISNE POLITIKE ZA PERIOD 2012. - 2025."

Strategija bi, prema mišljenju Sindikata srednjeg obrazovanja SBK (SSVOONK SBK), trebala nastati kao rezultat studiozne analize stanja u školama, tržišta rada, odnosno egzaktnih pokazatelja o suficitarnim i deficitarnim zanimanjima na području Srednjobosanskog kantona.

Njen konačni rezultat bi se trebao odnositi na usklađenost upisne politike u srednjem obrazovanju sa stvarnim potrebama tržišta rada, na zadovoljstvo učenika, budućih radnika, poslodavaca, kao i radnika uposlenih u obrazovanju.

Upisna politika neminovno utiče na tržište rada. Na osnovu nje bi se trebale planirati vrste obrazovnih programa, koji će se izučavati u srednjim školama, ali i odrediti upisne kvote za svako od profila obrazovanja.

Budući da u Srednjobosanskom kantonu već dvije decenije imamo visoku stopu nezaposlenosti, a istovremeno hiperprodukciju suficitarnog kadra, nameće se pitanje uloge koju ima obrazovanje.

Nastavni planovi i programi, kvalitet nastavnih sredstava i opreme u školama, stanje školskih objekata i kabineta za praktičnu nastavu, zastupljenost i kvalitet praktične nastave, te stimulacija učenika u vidu stipendiranja učenika i upisna politika samo su neki od faktora koji se odnose na sektor obrazovanja, a utiču na ponudu radne snage na tržištu rada i atraktivnost pojedinih zanimanja.

Ministarstvo obrazovanja mora imati funkciju dugoročnog projiciranja budućih potreba obrazovanja, koje će ostvariti samo na osnovu kvalitetnog dijaloga između različitih socijalnih partnera. Ti partneri nezaobilazno prije svega moraju biti sinhronizovani na relaciji Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo privrede, škole, poslodavaci, Služba za zapošljavanje, Privredne i Obrtničke komore.

FEDERALNI MINISTRI EDITA ĐAPO I ZLATAN VUJANOVIĆ RAZGOVARALI SA TURISTIČKIM RADNICIMA NA VLAŠIĆU

Federalna ministrica okoliša i turizma Edita Đapo i ministar trgovine u Vladi Federacije BiH, Zlatan Vujanović posjetili su danas Vlašić gdje su imali priliku da se upoznaju sa stanjem u turističkom sektoru tokom sastanka sa načelnikom općine Travnik Admirem Hadžiemrićem i predstvincima turističkog sektora.

Načelnik Admir Hadžiemrić je ministrici Đapo i ministru Vujanoviću predstavio trenutnu situaciju u oblasti turizma na Vlašiću, te ih informisao da se desila velika transformacija vlasnika hotela na Vlašiću, odnosno da su sada hoteli „Sunce“, „Blanca“ i „Pahuljica“ u vlasništvu jedne grupacije, te da ta grupacija jako puno ulaže i novca i truda, a sve sa ciljem da se obogati turistički sadržaj na Vlašiću, kako u zimskom tako i u ljetnom periodu.

Na sastanku se razgovaralo i o trenutnim problemima u oblasti turizma u SBK, posebno nakon pandemije koronavirusa koja je najviše pogodila sektor ugostiteljstva i turizma, ali i o perspektivi turističke privrede u narednom periodu.

Sastanku u hotelu „Blanca“, pored ministara u Vladi Federacije BiH, te načelnik Općine Travnik prisustvovali su i direktor Turističke zajednice SBK, Miroslav Matošević te predstavnici turističkog sektora Amir Šibić, Goran Šarić i Samer Dolovac.

OPĆINSKI SUD TRAVNIK: USPJEŠNO OKONČAN STEČAJNI POSTPUAK U JKP “BAŠBUNAR”

Pred Općinskim sudom u Travniku vođen je stečajni postupak nad imovinom stečajnog dužnika JKP „BAŠBUNAR“ d.o.o. Travnik koji je ovih dana uspješno okončan!

Dana 24.12.2013.godine, Općinski sud Travnik je donio rješenje o otvaranju stečajnog postupka nad imovinom stečajnog dužnika JKP „BAŠBUNAR“ d.o.o. Travnik, nakon čega je predložena reorganizacija stečajnog dužnika.

-Nakon isteka perioda nadzora, te nakon što je razmotrio završne izvještaje stečajnog upravnika i odbora povjerilaca, stečajni sudac je utvrdio da su ispunjeni uslovi za ukidanje nadzora iz člana 193. Zakona o stečajnom postupku FBiH, zbog čega je dana 20.07.2020. godine, doneseno rješenje o ukidanju nadzora. – saopćeno je iz Općinskog suda u Travniku.

Stečajni postupak je po svojoj naravi složen postupak, ali stečajni sudac Amir Sobo je, postupak stečaja nad stečajnim dužnikom JKP „Bašbunar“d.o.o. Travnik, uz učešće stečajnog upravitelja i Odbora povjeritelja, uspješno okončao, na način da su radnička potraživanja namirena, da je postupak uspješno okončan ,a samim tim što JKP „Bašbunar“ nastavlja sa radom i svojim djelatnostima, navode iz Općinskog suda Travnik.

Ovo je primjer da stečajni postupak ne mora značiti kraj bavljenja djelatnošću privrednog društva iako se isto nađe pred mnogobrojnim problemima ,pa i pred stečajem , dobrom organizacijom i vođenjem samog postupka može se sačuvati imovina stečajnog dužnika i nastaviti sa radom,a primjer za to je JKP „Bašbunar“.

PREDSTAVLJENA SEKCija TURISTIČKE DJELATNOSTI UDružENJA POSLODAVACA ZENICA

Održana je press konferencija na kojoj je predstavljena Sekcija turističke djelatnosati pri Udruženju poslodavača Zenica. Cilj formiranja Sekcije turističke djelatnosti je veoma teška situacija u oblasti turizma i pratećih djelatnosti uzrokvana pandemijom virusa COVID-19.

Osim upoznavanja sa sekcijom turističke djelatnosti izneseni su i ogromni problemi u ovoj oblasti, te program rada sekcijski usmjerenim na opstanak turističke djelatnosti i firmi koje se bave direktno ili indirektno ovom djelatnošću.

Kako navode u sekciji, pandemija koronavirusa pogodila je sve privredne grane u cijelom svijetu. Najteža situacija je u turizmu, djelatnosti koja se oslanja na slobodno kretanje, putovanje i interakciju s ljudima. BH granice i dalje su zatvorene za strance, mnoge zemlje su uvele zabranu ulaska za BH državljanje ili dozvoljen ulazak uz obveznu izolaciju od 14 dana ili uz potvrdu negativnog nalaza na COVID, rad na crno, te cijekupna ekonomski situacija, samo su neki od razloga zbog čega je ova sekcija i oformljena.

Na kraju press konferencije pozvali su sve zainteresovane privrednike iz oblasti turističke djelatnosti da im se pridruže i postanu članovi Sekcije.

SAVEZ SAMOSTALINIH SINDIKATA BIH IZLAZI NA PROTESTE ZBOG PREDLOŽENIH IZMJENA ZAKONA O RADU

Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine organizuje protestnu šetnju povodom stavljanja na Dnevni red sjednice Parlamenta Federacije BiH Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu.

Protest i protestna šetnja održat će se u ponедјелjak ispred sjedišta Vlade Federacije BiH i Parlamenta Federacije BiH od 11:00 sati.

“S obzirom na to da Savez samostalnih sindikata BiH već mjesecima pokušava argumentovano objasniti svim odgovornim društvenim akterima da je potpuno nelogično i nehumano uopće predlagati izmjene bilo kojeg dijela radnog zakonodavstva u vrijeme

epidemije COVID-19 te da je neprihvatljivo da predložene izmjene idu na štetu radnika, protestom i protestnom šetnjom želimo na miran i dostojanstven način ukazati na sve negativnosti po radnička prava koje nose predložene izmjene i dopune Zakona o radu i Zakona o vjeću zaposlenika”, saopćeno je iz saveza.

GRAD ZENICA OMOGUĆIO ŠTIĆENICIMA JU “DOM PORODICA” ZENICA LJETOVANJE NA BORAČKOM JEZERU

Gradonačelnik Zenice Fuad Kasumović potpisao je Zaključak kojim se odobravaju sredstva u iznosu od 9.991,80 KM Savezu izviđača grada Zenica.

Sredstva će biti upotrijebljena za radove na unaprjeđenju električnih instalacija u Izviđačkom kampu na Boračkom jezeru, kao i za organizaciju posjete štićenika Javne ustanove “Dom porodica” Zenica Boračkom jezeru.

“Nedavno sam obišao mališane koji borave u Javnoj ustanovi Dom porodica. Oni su pokazali veliku ozbiljnost i odgovornost kada je u pitanju poštivanje mjera i preporuka donesenih u cilju sprječavanja širenja zaraze korona virusom. Sredstva koja smo odobrili Savezu izviđača grada Zenica, za organizaciju boravka štićenika JU Dom porodica Zenica, samo su mala nagrada za njihovu disciplinu i odgovorno ponašanje. Želim im da cijeli život budu tako odgovorni, da izrastu u zdrave, kvalitetne i hrabre ljudi”, rekao je gradonačelnik Fuad Kasumović.

Direktorica Javne ustanove “Dom porodica” Zenica, Draženka Subašić ističe kako je ponosna na ponašanje štićenika i zaposlenika od početka pandemije koronavirusa, te dodaje kako je gest gradonačelnika Kasumovića i Gradske uprave još jedan u nizu primjera adekvatne brige za građane Zenice.

Kampovanje više od 60 djevojčica i dječaka bez roditeljskog staranja na Boračkom jezeru planirano je od 10. do 14. avgusta 2020. godine.

CIKLOTURIZAM U SREDNJOJ BOSNI SPOJIT ĆE PRIRODNO I POVIJESNO NASLIJEĐE, TE OTVORITI NOVA RADNA MJESTA

U Travniku je zvanično prezentiran projekat "Staza stare pruge" kojim će se kreirati novi turistički proizvodi za turiste koji područje Srednje Bosne posjećuju tokom ljeta, čime će se dodatno unaprijediti turistička ponuda za duži boravak i omasovljenje posjetitelja u okviru turizma na otvorenom na području Travnika, Viteza, Donjeg Vakufa, Busovače i Jajca.

Između ostalog, starom željezničkom prugom uspostaviti će se trasa biciklističke staze koja će se u kombinaciji s turističkim razgledanjem ruralnih područja, kulturno-historijske i prirodne baštine, gastronomskom ponudom i smještajno-ugostiteljskim kapacitetima promovirati na međunarodnom planu.

Za projekat "Staza stare pruge", Evropska unija je izdvojila preko 190.000 eura bespovratnih sredstava u okviru projekta EU4Business. Projekat će se implementirati 18 mjeseci, a njegova ukupna vrijednost iznosi više od 260.000 eura.

Projekat provodi Regionalna razvojna agencija za regiju Centralna BiH (REZ Agencija), te Turistička zajednica SBK/KSB (TZ SBK/KSB) i NESa sistemi d.o.o. Travnik.

Prema riječima direktorice REZ Agencije Maje Kišić, cikloturizam danas postaje jedan od najbrže rastućih specifičnih oblika turizma, posebno zbog isticanja neophodne brige o zdravlju i ekologiji kroz povezivanje rekreacije i turističkog doživljaja. Kišić je također dodala da je krajnji očekivani rezultat projekta otvaranje novih poduzeća u turizmu sa novim radnim mjestima.

Kako je naglašeno na konferenciji cilj je uspostaviti biciklističku stazu na relaciji Lašva – Jajce starom trasom željezničke pruge u dužini od cca 105 km a u daljoj budućnosti kontinuirano raditi na unapređenju staze u skladu sa projektnim prijedlogom.

Projekt menadžer i direktor TZ SBK/KSB Miroslav Matošević istaknuo je da se ključne faze odnose na uspostavu biciklističke staze u skladu sa biciklističkim standardima, uspostavu zahtjevnog 'bike friendly' sistema koji će uključiti javna i privatna poduzeća a čime će se znatno osnažiti biciklistička infrastruktura i povećati ekonomski učinak te podići kvaliteta pružanja turističkih usluga u destinaciji, kao i kreirati sofistickrane web platforme za distribuciju, promociju i korištenje turističkog proizvoda.

-Srednja Bosna obiluje prirodnim resursima i potencijalima za razvoj turizama na otvorenom, a u kombinaciji sa raskošnom kulturno-historijskom baštinom, nadaleko čuvenom gastro ponudom i povoljnim geografskim položajem, te povezivanjem prirodnog i povijesnog naslijeđa, može ponuditi jedinstveno iskustvo posjetiteljima, kazao je Matošević.

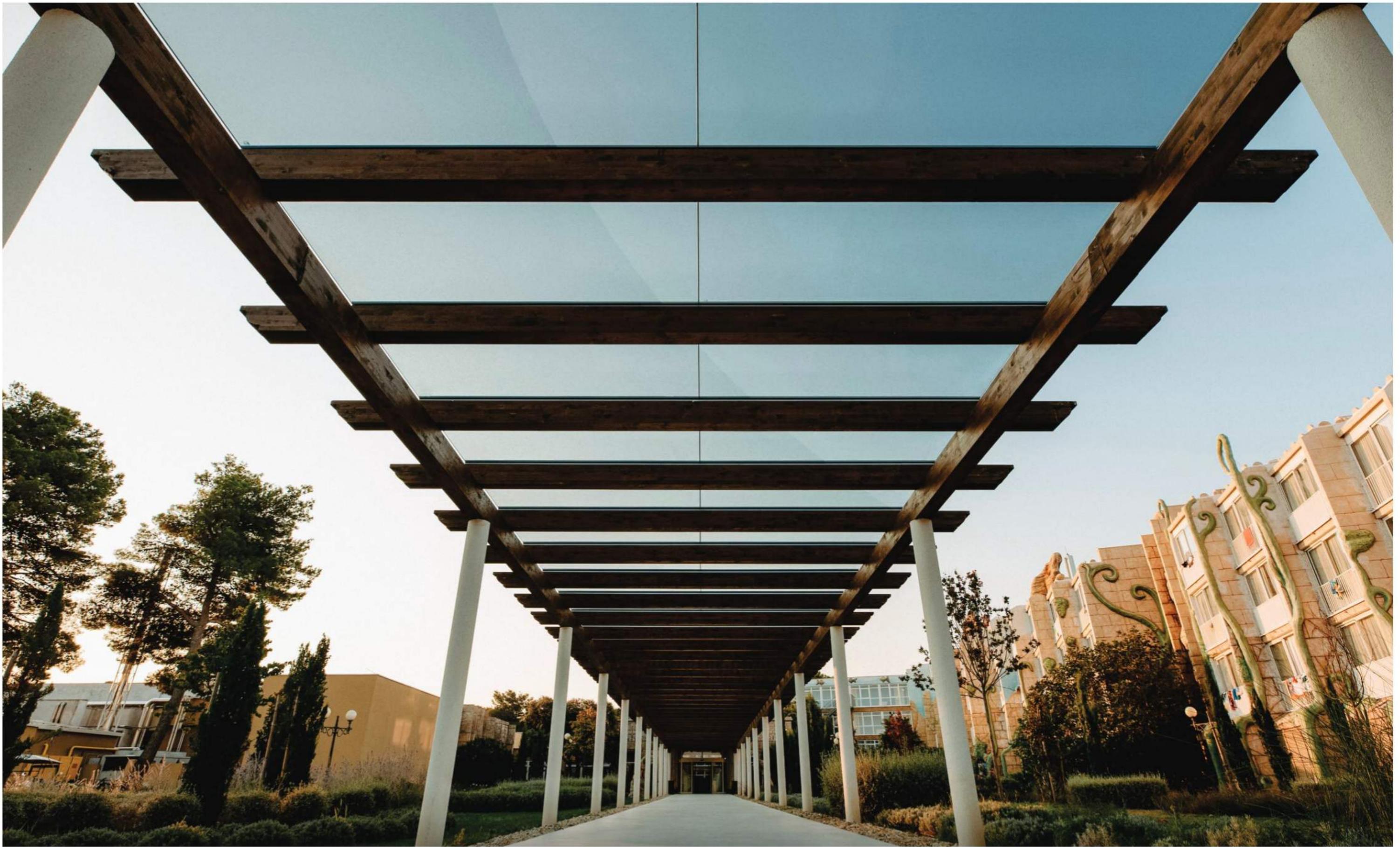
Na konferenciji se prisutnima obratio i Tahir Lendo, premijer Vlade SBK/KSB koji je istaknuo da je projekat „Staza stare pruge“ od ogromnog značaja kako za Srednjobosanski kanton, tako i za cijelu BiH, te dodao:

-Srednja Bosna ima sve predispozicije za razvoj bilo koje vrste turizma, a unapređenje turističke ponude na otvorenom i turističke infrastrukture na ovom području kroz podršku EU, od neizmjerne je važnosti za razvoj turističkih potencijala, jačanje uloge malih i srednjih poduzeća i lokalnih proizvođača, kao i za razvoj konkurentnosti turističke destinacije.

S ciljem jačanja ekonomije BiH, EU4Business, projekat Evropske unije potiče razvoj poduzetništva, izvozno orijentisanih sektora, turizma i poljoprivrede, kao i ruralni razvoj. EU4Business projekat vrijedan je 16,1 miliona eura, a zajednički ga finansiraju Evropska unija (15 miliona eura) i Savezna Republika Njemačka (1,1 miliona eura). Projekat zajedno provode GIZ, ILO i UNDP, od aprila 2018. godine do marta 2022. godine. EU4Business je dio programa Lokalne razvojne strategije – Programa lokalne samouprave i ekonomskog razvoja u BiH, koje podržava Federalno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) SR Njemačke.

Za više informacija o EU4Business projektu posjetite: www.eu4business.ba.

kristal®
Vaš svijet stakla

STAKLENE NADSTREŠNICE

T +387 30 717 733
F +387 30 713 111

info@kristal.eu
www.kristal.eu

Poslovni centar 96
72250 Vitez BiH

DEMOBILISANI BORCI IZ ZENICE I DRUGIH OPĆINA DOBILI POTICAJE RESORNOG MINISTARSTVA

Nakon što su potpisani ugovori o dodjeli poticaja za samozapošljavanje i zapošljavanje sa 28 bivših branitelja iz općina Olovo, Breza, Kakanj i Visoko, danas su u sjedištu Vlade Zeničko-dobojskog kantona potpisani 21 ugovor sa korisnicima poticaja iz Zavidovića, Žepča, Usore, Doboja Juga i Zenice koji su osnovali nove firme te osam poduzetnika koji su ranije pokrenuli biznis.

Planirano je potpisivanje ugovora sa korisnicima poticaja iz općina Tešanj i Maglaj, čime će biti završeno potpisivanje ugovora sa svih 91 korisnika programa "Prvi biznis" i "Biznis plus", koje Vlada ZDK realizira već nekoliko godina i u sklopu kojeg se podstiče samozapošljavanje, proširenje djelatnosti te zapošljavanje u te firme nezaposlenih sa evidencije nezaposlenih ZDK-a. Za ovu namjenu u budžetu Vlade Zeničko-dobojskog kantona za 2020. godinu osigurano ukupno 660.000 KM.

Premijer Mirza Ganić poželio je bivšim braniteljima puno sreće i uspjeha u poduzetničkim vodama, ističući da će vlada i resorno ministarstvo nastaviti pružati podršku razvoju pokrenutih biznisa.

"Branili ste Bosnu i Hercegovinu kada je bilo najteže, a ovo je naš način da pomognemo i pružimo podršku da riješite pitanje egzistencije", rekao je Ganić, navodeći da će vlada subvencionirati novoosnovane firme sa 8.000 KM, a do 5.000 KM dobit će firme koje su zaposlike jednog ili više radnika sa evidencije nezaposlenih u ZDK-u.

Ministar za boračka pitanja Fahrudin Čolaković rekao je da je kroz ove programe u ZDK-u do sada osnovano više od 800 firmi, od kojih je većina opstala na tržištu.

„Prošle godine smo imali 113 firmi osnovanih 2018. godine koje su tražile podršku za zapošljavanje novih radnika kroz program "Biznis plus", što znači da velika većina opstaje. Kroz ovaj program podržavamo razvoj i vršimo monitoring, tako da smo s ovim programom prezadovoljni“, rekao je Čolaković.

U narednom periodu planirano je potpisivanje ugovora o zapošljavanju boračke populacije u firmama.

SATTLER PODRŽAO GRADONAČELNIKA KASUMOVIĆA U RJEŠAVANJU PROBLEMA

Šef Delegacije Evropske unije u BiH i specijalni predstavnik EU Johann Sattler, posjetio je sjedište Gradske uprave i razgovarao sa Fuadom Kasumovićem, gradonačelnikom Zenice.

„Teme okoliša i ekonomskog razvoja na području Grada Zenice, bile su važnije teme razgovora sa gradonačelnikom Zenice, a razgovarali smo i na temu Kantonalne bolnice, koja je jedan od većih zagađivača ovog prostora, te smo se usaglasili da se zajedno sa svih strana angažujemo snažnije, a mi smo spremni pomoći na iznalaženju rješenja problema i okupljanja zainteresovanih strana oko te teme“, naglasio je ovom prilikom Sattler.

„Razgovarali smo o mnogim temama o stanju u gradu, u državi, a između ostalog dotakli smo se i Kantonalne bolnice u Zenici i grijanja u Zenici, ekologije, novih radnih mesta, političke situacije, a zaključeno je da će i Evropska unija pomoći da razriješimo problem sa Bolnicom da bi ona dobila mogućnost da završava potrebne poslove i ja sam ubijeden da ćemo se narednih dana dogоворити око toga“, istakao je Fuad Kasumović, gradonačelnik Zenice.

DESET SITNICA ZA SRETNO DJETINSTVO

Prve tri godine imaju veliku ulogu u odgoju djece. Baš u to vrijeme njihovi osmijesi su neodoljivi, plač neutješan, a nepodopštinama nema kraja. Bez obzira na sve to, od vas se traži osmijeh pun povjerenja, stroga riječ, topli zagrljaj i dosljednost.

Zagrljaj - Novopečene mame jednostavno se ne mogu odvojiti od svojih beba, stalno ih ljube, dodiruju i maze. Neka vas ta navika ne napusti. Dodiri i zagrljaji su zarazni, prenijet ćete ih na djecu i to će im postati normalno i vratit će vam istom mjerom.

Rituali - Odaberite slikovnice s mnogo slika i sami izmišljajte priče, takvi razgovori su od neprocjenjive važnosti. Mali rituali pomažu djeci u stvaranju rutine, određena slikovica ili uspavanka imaju značenje - vrijeme je za spavanje. Osmislite pjesmice za odlazak u vrtić, ručak i večeru, iznenadit će vas pozitivan učinak.

Razgovor - Dok ste u šetnji, kad mijenjate pelene, dok pripremate obrok - pričajte. Objasnjavajte vašem mališanu šta se oko njega događa.

Pohvale - Samopouzdanje je važna stvar, a njegova izgradnja započinje od malih nogu. Iako dijete ne razumije riječ hvala, shvatit će značenje pljeska.

Tri riječi - Nikada nije prerano za riječi hvala, molim i izvini. Zvuče predivno kada ih izgovara dvogodišnje dijete, a svaki zahtjev upotpunjeno jednom od tih riječi teško ćete odbiti. Dijete će brzo naučiti da se neke stvari ne mogu dobiti tek tako, ali i da postoje riječi koja otvaraju sva vrata.

Kreativnost - Svaki crtež i skulptura od papira koju dijete napravi vrijedni su pohvale. Na taj način ga podstičete da i dalje razvija maštu i stvara.

Reakcije - Roditelji su u strahu da će skačući na svaku suzu razmaziti dijete. To je istina ako je riječ o trogodišnjaku, ali kada je riječ o tek rođenoj bebi, pravila su drugačija. Zadatak roditelja u prvih 12 mjeseci je da beba shvati da je sigurna i zaštićena.

Ljekar - Prvih šest mjeseci dijete mora redovno ići na pregled kod pedijatra. Ljekar će odgovoriti na sva vaša pitanja i smiriti vaše strahove.

Druženje - Odlazak u park ili igraonu dobar je i za vas i za dijete. Vama će izlazak goditi, a vidjet ćete i kako dijete reagira kada je među ljudima.

Okupljanja - Djeca vole druženja pa ih vodite na rođendane druge djece i slavite njihove rođendane. Porodica i prijatelji su važni, a djeca to mogu shvatiti baš kroz okupljanja.

LISTA KOJA VAM POMAŽE ODLUČITI KADA JE NAJBOLJE VRIJEME ZA BEBU

Kažu da ne postoji idealno vrijeme za postati roditelj, odnosno da je idealno vrijeme za bebu upravo ono kad se ona začne i dođe na svijet. Ipak, današnji parovi suočeni su s mnogim poteškoćama modernog života – nezaposlenosti ili prezaposlenosti, nedostatkom financija, podstanarstvom, problemima s neplodnošću i sl., zbog kojih moraju planirati roditeljstvo. Neodgovorno bi bilo baciti se glavom kroz zid, smatraju mnogi mлади, a potom ne moći pružiti djetetu ni ono najosnovnije.

Ukoliko žele imati dijete, nema ništa loše u tome da parovi odaberu i odluče kada je najbolje vrijeme za to. Ili barem “dovoljno dobro” vrijeme ili “najmanje loše” vrijeme za postati mama i tata. Dobro je sagledati realnost i preispitati svaki sebe zasebno, ali preispitati se i zajedno kao par i budući odgovorni roditelji.

Svaki stručnjak savjetovat će vam da s djetetom ne “krpate” probleme u vezi, odnosno da se ne odlučujete za roditeljstvo ako veza ne štima i ako postoji mogućnost za prekid ili razvod. Dobro vrijeme za brigu o novom ljudskom biću nije niti kada ostanete bez posla ili vam prijeti gubitak posla. Trudnoća nikako nije opcija ako je netko od roditelja teško bolestan, odnosno ako uzima lijekove koji mogu otežati ili ugroziti začeće, odnosno bebu u trbuhu.

Naime, postoji sedam područja života koje treba imati na umu kod planiranja roditeljstva. Svih sedam itekako utječu na vašu mogućnost da podižete i othranite dijete. Oni su:

1. Plodnost

Razmislite koliko lagano i brzo ćete zatrudnjeti. Uzmite u obzir svoje godine, fizičko zdravlje, mentalno zdravlje, eventualne hormonalne probleme i sve što može utjecati na vašu plodnost. Idealna dob za majčinstvo, kažu medicinski stručnjaci, je oko 25. godine. Smatrate li da ćete imati problema i trebati se truditi duže vrijeme? Koliko ćete si vremena dati prije no što posjetite ginekologa? Jeste li potpuno zdravi i spremni podnijeti trudnoću?

2. Karijera

Ako ubrzo začnete bebu, kako ćete to utjecati na vašu karijeru? Očekuje li vas uskoro promaknuće ili bilo koji oblik napredovanja u karijeri? Je li vam to važno ili barem važnije od roditeljstva u ovom trenutku? Kako će karijera izgledati nakon povratka s porodiljnog? Postoji li mogućnost da izgubite posao ako zatrudnите? Što možete poduzeti po tom pitanju? Može li suprug ili partner ići na porodiljni? Želite li to? Postoji li mogućnost da radite od doma nakon prestanka porodiljnog?

3. Financije

Beba je najveće bogatstvo svakome roditelju, ali svaki roditelj itekako zna da djeca koštaju. Oko povećanih finansijskih izdataka ne treba imati nikakvih iluzija. Naravno, moguće se odreći nekih drugih stvari koje su si roditelji priuštili kad su bili bez djece, no to je također pitanje koje treba preispitati u sebi – jesam li se spremna/nam odreći toga i toga? Hoćemo li moći uzdržavati dijete, ne samo u prvim godinama, već dok se potpuno ne osamostali? Hoćemo li se trebati seliti u veći stan? Imamo li uštedevine za nepredviđene situacije?

4. Emocionalna zrelost

Postoji li neka trauma iz prošlosti koju još niste “probavili”? Patite li od tjeskobe, depresije, napadaja panike? Hoćete li emocionalno biti dovoljno stabilni da progurate prvih nekoliko godina djetetova života i biti mu stup i stijena, kao i jedan drugome? Odlučujete li se na roditeljstvo samo da zaliječite i zaboravite neke druge nedostatke, rupe i rane?

5. Motivacija / Strast

Osjećate li uzbuđenje na pomisao da će vam se s roditeljstvom život preokrenuti za tristošezdeset stupnjeva? Lupa li vam srce od sreće kad zamisliti bebu u svome naručju? Osjećate li motivaciju i mentalni izazov da se suočite sa svim zahtjevima roditeljstva?

6. Veza / Brak

Je li vaš partner/ica dobar odabir za vas? Može li biti i hoće li biti vaš životni partner, suputnik i prijatelj? Možete li vjerovati svome partneru ili partnerici? Jeste li sretni i zadovoljni u vezi? Jeste li dovoljno dugo zajedno da u svoj odnos primite i dijete koje će vas zasigurno na neki način promjeniti? Iskazujete li si ljubav i nježnost? Imate li u vašem odnosu 3P – povjerenja, poštovanja i privlačnosti?

7. Zajednički dogovor

Želite li obje dijete? Slažete li se oboje oko vremena koje bi bilo najbolje za roditeljstvo? Slažete li se općenito oko osnovnih pitanja vezanih za roditeljstvo, a kao što su – gdje ćemo živjeti, kako ćemo odgajati dijete, tko će na porodiljni, kako ćemo se organizirati nakon porodiljnog i slično?

KAKO NAPRAVITI PLAN VRTA?

Vizija vrta započinje u vrijeme dok još priroda miruje, u očekivanju proljeća. Tada je idealno vrijeme da se dobro pripremite za vrtlarsku sezonu i sve svoje ideje i želje pretočite u plan vrta.

ZAŠTO PLANIRATI VRT?

Planiranjem vrta možete uskladiti želje s postojećom površinom i uvjetima za uzgoj, a na temelju plana možete napraviti realan popis za nabavu sjemenja i sadnica. Također, ne sije se cijeli vrt odjednom jer se neke vrste siju već u martu (grašak, salata ...), a neke tek početkom maja (tikve, grah...).

KAKO NAPRAVITI PLAN VRTA?

Vrt kreirajte prema svojim željama i potrebama. Za početak je potrebno napraviti popis vrsta koje želite sijati, kao i u kojim količinama biste ih htjeli uzgojiti (npr: 20 sadnica paprike, 10 sadnica paradajza, 40 glavica zelja....). Prema željenim količinama kasnije ćete predvidjeti potreban prostor u vrtu i potrebnu količinu sjemenja. Na popis svakako dodajte korisno bilje koje povoljno djeluje na cijeli biosustav, poput kadifika i nevena koji tjeraju štetne nematode iz tla. Poželjno je i začinsko i ljekovito bilje koje djeluje povoljno na zdravlje biljaka i pridonosi biološkoj ravnoteži u vrtu. Cvijeće nije tu samo radi svog izgleda i mirisa. Ono privlači korisne kukce u vrt (npr. gaillardia privlači bubamare, makovi osolike muhe, uresnica i borač pčele...), a neke vrste obogaćuju tlo dušikom (npr. vučika). Za cvijeće i začinsko bilje ne trebate zasebne gredice, već ih možete posaditi na rubovima gredica i u kombinaciji s povrćem.

Kako biste dobro uskladili vrste i prostor, najbolje je po završetku popisa napraviti shemu vrta. Skicirajte gredice na papir ili u nekom računalnom programu te ih počnite popunjavati povrćem i cvijećem sa svog popisa. Idealna je širina gredica 80 – 100 cm, kako biste s obje strane mogli rukama dohvati sredinu, a idealni položaj sjever-jug. Tako će sve gredice dobiti podjednaku količinu sunca tijekom dana.

Prilikom kombiniranja bilja po predviđenim gredicama važno je paziti na plodored. Najvažnije pravilo: ne ponavljati biljke na istom mjestu na kojemu su rasle prošle godine!

To pravilo vrijedi za sve vrste osim paradajza koje najbolje uspijevaju na istom mjestu svake godine. Uzmite u obzir cijele obitelji biljaka jer većina biljaka iz iste porodica ima iste nametnike i bolesti. Npr. kupusnjače, u koje pripadaju kelj, kupus, gorušica, rotkvica i brokula, napadaju kupusna stjenica i kupusni buhač, dok pomoćnice, u koje pripadaju paradajz, paprika, krumpir, napadaju krumpirove zlatice i plamenjača... Ako je na nekoj gredici prošle godine rasla brokula, ovogodišnja promjena nije kelj, nego npr. mrkva i luk ili grah. To nije bitno samo s aspekta bolesti i nametnika koji mogu prezimeti u tlu, već i zbog iscrpljivanja tla. Različite vrste imaju različite potrebe za hranjivima koje crpe iz zemlje pa ćete rotacijom biljaka po vrtu onemogućiti potpuno iscrpljivanje određenih elemenata na nekim mjestima, dok su vam druga područja neiskorištena.

Prilikom planiranja uzmite u obzir da postoje dobri i loši susjedi na vrtu. Neke vrste međusobno potiču rast, štite se od nametnika i bolesti (npr. luk i mrkva međusobno svojim mirisom tjeraju nametnike). Također, postoje kombinacije u kojima biljke međusobno usporavaju ili onemogućuju rast. Postoje različite, međusobno kontradiktorne, tabele dobrih i loših susjeda – zato slijedite osnovno pravilo: nikad na jednoj gredici ne komбинirate biljke iz iste obitelji. Također, uzmite u obzir veličinu i rast biljke pa ih kombinirajte kako biste dobili dovoljno prostora za obje na gredici (npr. luk zauzima prostor pod zemljom i odlično se slaže sa salatom koja treba više prostora iznad tla).

Ne zaboravite zaštitu od vjetra i visoke biljke koje rade sjenu jer je važno da u sjeni završe upravo one biljke kojima to odgovara. Uzmite pritom u obzir strane svijeta – sa sjeverne strane nikad ne sja sunce pa se najviše biljke, poput suncokreta, sade upravo na sjevernu stranu kako bi najmanje zasjenjivale ostatak vrta. One su istovremeno štit od hladnjeg sjevernog vjetra.

Napraviti dobar plan, koji će zadovoljavati sve uvjete, nije lako jer sve ovisi i o tome kakva će biti klimatska godina, kakvo je tlo, koje sve biljke skupa rastu...

Pravila nisu tu da bismo ih se slijepo držali. Uzmite ih kao smjernice koje pomažu kod kreiranja vašeg vrta, a sve ostalo dolazi s iskustvom. Isprobavajte, promatrajte i učite od prirode, slušajte srce i uživajte u svom vrtu uzgajajući vlastitu zdravu organsku hranu. Tim procesom „uzgajate“ i sami sebe!

5 KORISNIH SAVJETA ZA ODABIR PODNIH PLOČICA

Odabir keramičkih pločica pri uređenju ili renovaciji nikako nije lak zadatak te mu svakako posvetite dovoljno vremena.

Pločice se razlikuju po mnogo karakteristika na koje je bitno obratiti pažnju, u suprotnom postoji mogućnost da 'zapnete' s neprikladnom keramikom sljedećih dvadesetak godina.

Posebno se to odnosi na pravilan odabir podnih pločica. One trebaju podnijeti mnoga opterećenja, stoga moraju biti izdržljive. Uz to moraju zadovoljavati vaše estetske kriterije, biti funkcionalne i sigurne za upotrebu. Vjerujemo da će vam odgovori na sljedeća pitanja pomoći u odabiru savršene podne pločice.

Kamo ču staviti pločicu?

Prvo i osnovno morate znati kamo ćete postaviti pločicu, jer svaka ima svoju osnovnu namjenu. Ako se radi o unutarnjem prostoru u domaćinstvu, uredu i sličnim prostorijama, pripazite samo da je namjena za pod. Ako se postavlja u vlažne podrumе, na terase i balkone, ulazne prostore, obavezno odaberite pločicu koja je namijenjena za vanjsko polaganje.

Koje tehničke zahtjeve mora ispuniti moja pločica?

1. Protukliznost – neophodna za vanjske terase, nenatkrivene ulaze... Svaka podna pločica ima koeficijent protukliznosti te je kao takva manje ili više preporučljiva za pojedine prostore.
2. Otpornost na upijanje vode – obične glinene pločice te one niže kvalitete mogu imati visoko upijanje, uslijed čega dolazi do pucanja glazure ili cijele pločice. Gres ili porculanske pločice obično imaju upijanje vode ispod 0.5%, te su pravi izbor za vanjske prostore.
3. Otpornost na kemikalije i habanje (abraziju) – u svakodnevnim okolnostima se ne susrećemo s ovim zahtjevima, ali u raznovrsnim trgovinama, mesnicama, pogonima i sl., tražene karakteristike su obavezne.

Kako ču odabrati boje i prave dimenzije?

Ovdje ne postoji univerzalan odgovor. Tehnologija i dizajn su danas toliko uznapredovali da ne postoji boja, motiv ili uzorak koji se ne može reproducirati. Imitacija drveta, tkanine, tapeta...sve što poželite danas vam stoji na raspolaganju da uredite svoj dom.

Ipak pripazite na boju i ton pločice: tamniji prostori obično zahtijevaju svijetle pločice, dok se u prostorijama s puno prirodnog svjetla možete odvažiti i na tamnije boje.

Kod balkona i terasa odaberite pločicu koja se bojom i teksturom uklapa s vanjskom fasadom i okolišem. Što se pak dimenzija tiče, danas su popularne pločice većih formata: 30x30, 45x45, 30x60, 60x60, 30x90, pa čak i do 3 metra dužine. No nije svaki prostor pogodan za velike dimenzije. Male prostorije će sa velikim dimenzijama izgledati neuredno, pa odaberite formate 30x30, 45x45 ili 30x60.

U velikim, otvorenim prostorima svakako su poželjne pločice što većih formata koje će prostoru dati sasvim novu estetsku dimenziju.

Količina keramike za kupnju

Obavezno pazite da uzmete 5-10% više keramike nego što vam treba, ovisno o potrebama izrezivanja kuteva, oko radijatora, slučajnog razbijanja i slično. Također u rezervi morate imati nekoliko pločica, u slučaju da vam u budućnosti zatreba zamijeniti pokoju pločicu. Nema goreg od hodanja po dućanima i iscrpljujućeg traženja iste ili slične pločice za 'krpanje'. Nakon nekog vremena, postaje nemoguće pronaći isti model, jer i pločice, kao i sve drugo, imaju svoje trendove.

I na kraju - financijska strana

Bitno je da na odabir pločica gledate kao na investiciju, ne kao na trošak. Da je svijet idealan, nikada ne bismo žrtvovali kvalitetu zbog cijene. No u današnje vrijeme većini je teško odvojiti više novaca, stoga morate odrediti budžet kojim raspolažete. U okviru svojih mogućnosti birajte, ali uzmite u obzir da vrijedi koju marku više dati za stvari koje će vam služiti puno narednih godina ili čak i desetljeća.

No kako znati da ste ispravno odabrali?

U trgovinama postoji mnoštvo pločica raznih cijena i raznih kvaliteta. Jeftine pločice su svakako privlačne svojom cijenom ali najčešće ne garantiraju kvalitetu koja je potrebna za što duži vijek trajanja. Zbog opterećenja i neravnina na podlozi, javljaju se pukotine, te postoji mogućnost da ćete u vrlo kratkom roku imati ružan pod. Samo gledanjem u pločicu nećete moći vidjeti razliku, ali super jeftina cijena neka vam bude upozorenje.

Šteta koja nastane skidanjem i ponovnim polaganjem keramike, neusporedivo je veća i skuplja.

Također, isplati se potražiti artikle na akcijama, kada se zbog rasprodaje nekog modela mogu ostvariti značajne uštede.

Reciklažno dvorište "ALBA Zenica" u Zenici počelo s radom 05. juna 2020. godine, na Svjetski dan zaštite okoliša

Koristeći svoje znanje o postupanju sa različitim vrstama otpada, ALBA Zenica d.o.o. posvećena je stalnom poboljšavanju kvaliteta usluga koje pruža svojim korisnicima. Tako je u petak, 5. juna 2020., na Svjetski dan zaštite okoliša, upriličeno otvaranje Reciklažnog dvorišta u Zenici.

Ovo ujedno predstavlja jednu od aktivnosti u sklopu projekta „Uvođenje sistema upravljanja za tokove posebnih kategorija otpada (PKO) u dva kantona u BiH“. Nosioci ovog projekta su ALBA Zenica d.o.o. i GIZ (Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju), a partner u implementaciji projekta je Regionalna razvojna agencija za regiju centralna BiH (REZ). Pored Zenice sudjeluju i Travnik, Tešanj, Žepče i Busovača te pet komunalnih preduzeća iz ovih općina.

Kao projektni partneri sudjeluju i operateri ambalažnog otpada, električnog otpada, autoguma, ulja i dr., koji će imati ulogu daljeg zbrinjavanja otpada prikupljenog na reciklažnim dvorištima općina. Kao projektni partneri sudjeluju i operateri ambalažnog otpada, električnog otpada, autoguma, ulja i dr., koji će imati ulogu daljeg zbrinjavanja otpada prikupljenog na reciklažnim dvorištima.

Prije otvaranja reciklažnog dvorišta, izvršene su pripremne aktivnosti koje podrazumijevaju nabavljanje odgovarajućih posuda za reciklažna dvorišta i pripremu terena za njihovo postavljanje u svih pet općina, pronalazak adekvatnih načina zbrinjavanja prikupljenog otpada, obuku radnika koji će upućivati stanovništvo ka mjestu odlaganja određene vrste otpada i sl.

Uvođenje sistema upravljanja za tokove posebnih kategorija otpada (PKO) je bitno, jer unapređuje sistem sakupljanja otpada, povećava udio reciklaže i smanjuje količine otpada koje se odlažu na deponiju.

Reciklažno dvorište

Reciklažno dvorište (RD) ili mjesto za sakupljanje posebnih kategorija otpada (PKO) je nadzirani ograđeni prostor namijenjen odvojenom sakupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih kategorija otpada.

Prednosti reciklažnih dvorišta su višestruke, a ogledaju se u osiguranju stručne pomoći u postupanju sa otpadima po pojedinim kategorijama, mogućnosti odlaganja više vrsta otpada te činjenici da će se voditi evidencija otpada i briga o ispravnom zbrinjavanju pojedinih kategorija otpada. Sve navedeno direktno doprinosi očuvanju okoliša.

Vrste otpada koje će se prikupljati

Na reciklažnom dvorištu se mogu predati sljedeće posebne kategorije otpada:

- a) akumulatori i baterije,
- b) ambalažni otpad (papir, plastika, drvo, metal, staklo, kompozitna ambalaža i ambalaža onečišćena opasnim materijama),
- c) automobilske gume,
- d) električni i elektronski otpad,
- e) mašinska ulja i jestiva ulja,
- f) medicinski otpad (tablete i sirupi).

Početkom slijedeće godine će se organizirati predaja i slijedećih kategorija otpada:

azbestni otpad, građevinski otpad, kabasti otpad i zeleni (vrtni) otpad.

Potrebno je naglasiti da će količina pojedinih kategorija otpada, koja se može odložiti (predati) mjesečno biti ograničena na $\frac{1}{2}$ m³. Prijem automobilskih guma je ograničen po dimenziji.

Lokacija i radno vrijeme

Reciklažno dvorište se nalazi na adresi Sarajevska 135A (Raspotočje – kod mosta prema Bingu) i tokom ljeta će raditi od utorka do petka od 14,00 do 18,00 sati i subotom od 9,00 do 13,00, a tokom zime od utorka do petka od 13,00 do 17,00 sati i subotom od 10,00 do 14,00 sati.

Način predaje otpada

Reciklažno dvorište ALBA Zenica je namijenjeno isključivo građanima Zenice, koji koriste usluge organiziranog odvoza komunalnog otpada, uz uslov da se prilikom posjete pridržavaju Pravila kretanja i ponašanja koja su istaknuta na ulazu u RD. Pravnim licima nije dozvoljeno odlaganje otpada, a neovlaštenim licima nije dozvoljen pristup otpadu.

U vezi s načinom preuzimanja otpada, naši zaposlenici će vršiti kontrolu na ulazu, što znači da će posjetitelji trebati predočiti važeći lični dokument sa slikom.

Nakon kontrole i evidencije otpada na ulazu u RD, zaposlenici će uputiti donositelja otpada na mjesto gdje ga treba odložiti. Spomenuta evidencija otpada znači da se otpad, koji posjetitelj doneše, vaga i unose se podaci o korisniku i otpadu (količini i vrsti), i tek se nakon toga posjetitelj upućuje prema odgovarajućem kontejneru radi istovara otpada. Otpad se mora odložiti isključivo u za njega predviđene (označene) posude. Na izlazu iz RD se izdaje odgovarajuća potvrda.

Ovom prilikom želimo dodatno istaknuti da je boravak posjetitelja na prostoru RD-a na njihovu vlastitu odgovornost i da ALBA Zenica d.o.o. ne snosi odgovornost za slučajevе nezgode kod neovlaštenog boravka u RD-u, odnosno kod postupanja u suprotnosti sa Pravilima ponašanja. Također, ALBA Zenica d.o.o. ne preuzima odgovornost za štetu koja nastane uslijed neodgovarajućeg korištenja RD-a, ili koju prouzrokuju treća lica.

Neka od pravila ponašanja

Kontrola otpada u pogledu njegovog sastava i količine podrazumijeva da je potrebno da posjetitelji prijave zaposleniku RD-a sva oštećenja predatih starih uređaja, koja mogu ugroziti stanovništvo ili okoliš, kao i druga oštećenja (curenje tečnosti, pojavu prašine i kvarove pri istovaru). Tečnosti, prašina i sl. iz dovezenog otpada, koje onečiste RD, odgovornost su korisnika, koji je obavezan otkloniti nastalo onečišćenje.

U slučaju grubog kršenja odredaba Pravila ponašanja, prijem otpada se može uskratiti, čak se uskraćivanje prijema otpada može odnositi i na odloženi (istovareni) otpad. ALBA Zenica d.o.o. ne odgovara za troškove koji nastanu u slučaju odbijanja prijema otpada. Napominjemo da je zadržavanje na RD-u dozvoljeno samo u svrhu dovoza i predaje otpada i samo u toku radnog vremena. Na prostoru RD-a se vozila smiju kretati brzinom do 4 km/h, tj. brzinom hoda. ALBA Zenica d.o.o. ne preuzima odgovornost za štetu, naročito oštećenja od vozila, koja nastanu pri dovozu i istovaru otpada.

Što se tiče samog procesa daljeg upravljanja otpadom, ALBA Zenica je u saradnji sa Gradskom upravom Zenica preuzeala zadatku da sa predatim vrstama otpada postupi u skladu sa važećom legislativom. U RD-u se neće vršiti obrada sakupljenog otpada, nego će - nakon što se prihvativi spremnici napune odgovarajućom vrstom otpada - voditelj RD-a obavijestiti ovlaštenog skupljača određene vrste otpad i organizirati njegovo preuzimanje.

KK PERFEKT ORGANIZOVAO KLUPSKO POLAGANJE ZA POJASEVE/ZVANJA

U sklopu redovnih aktivnosti, a nakon odlično odraćenog trenažnog procesa Karate klub Perfekt je organizovao polaganje za pojaseve.

Za polaganje je prijavljeno 50 aktivnih članova(dječaka i djevojčica) uzrasta od 5 do 13 godina, koji polažu za zvanja od bijelo-žutog do plavog pojasa. Polaganje je uredno najavljeni i odobreno od WKF Karate Saveza ZDK i FBiH. Član komisije je Berin Durmiš iz KK Alfa Zenica, dok je predsjednik komisije Nermin Bošnjak, trener i prvi čovjek Karate kluba Perfekt.

„Naš karate klub je počeo nakon što smo dobili odobrenje od kriznog štaba i radimo na otvorenom na Kamberovića polju. Danas prisustvujemo klupskom polaganju za pojaseve. Na polaganju je 50 kandidata. Nakon polaganja nastavljamo sa treniranjem. Plan je da ispratimo sve aktivnosti Karate saveza Federacije i BIH. Planiramo da organizujemo Kantonalnu ligu u septembru“, izjavio je Nermin Bošnjak, trener KK Perfekt .

ODRŽANA PROZIVKA U NK ČELIK, ODAZVALO SE 18 IGRAČA

Prozivci se odazvalo 18 uglavnom mladih igrača iz juniorskog pogona. Među prisutnima su bili i Selim Žuna, Hanan Sejmen, Harun Vardo i Mahir Mehicić. Naknadno će se priključiti golman Adis Nurković koji se nalazi na edukaciji za trenera .

Armin Gafurović poručio je igračima da iskoriste šansu koja im se pružila da igraju za jedan veliki klub kao što je Čelik.

„Ovo je jedinstvena prilika da neki igrači zaigraju za jedan ovakav klub, bez obzira što je u kantonalnoj ligi. Iskoristite tu priliku jer je pitanje hoće li vam se više to dogoditi. Ciljevi ovise zbog situacije. Mi smo došli na inicijativu navijača i Gradske uprave, i dalje smo na obećanjima i čekamo da vidimo šta će se desiti“, izjavio je Armin Gafurović predsjednik kluba.

Do imenovanja šefa stručnog štaba pripreme će voditi Nizah Hukić, koordinator omladinskog pogona. Prvi trening Hukić je najavio za ponедjeljak 27. juli.

„Trenirat će se više nego što zahtjeva kantonalna liga. U ovoj sezoni će se vidjeti ciljevi i planovi kakve zahtjeva aktuelna Uprava. Još se traži trener, ali klub i igrači će obavljati adekvatan trenažni proces“, kazao je Hukić.

Na prvoj prozivci pojavio se i miljenik zeničke publike Fenan Salčinović.

„Moj dolazak je bio moralna obaveza, prema svemu prema klubu za kojeg me vežu emocije, da podržim projekat ovih mladih momaka koji su došli kada niko nije želio doći. Ne znam odakle predsjedniku Gafuroviću, koji je sa mnom išao u školu, ovolika volja, želja i entuzijazam“, naglasio je Fenan Salčinović.

ZENICA SPREMNO DOČEKUJE NAJBOLJE ODBOJKAŠICE BIH, ITALIJE, SRBIJE, SLOVAČKE, BJELORUSIJE I POLJSKE

U sjedištu Evropske odbojkaške federacije (CEV) je održan žrijeb grupa za Evropsko prvenstvo za juniorke U19 koje će biti održano od 19. do 30. avgusta u Zenici i Osijeku (Hrvatska). Naš grad u grupnoj fazi takmičenja bit će domaćin juniorskim odbojkaškim selekcijama Italije, Srbije, Slovačke, Bjelorusije, Poljske i BiH. Dvije najbolje reprezentacije sa turnira u Osijeku: Hrvatska, Rusija, Fransucka, Turska, Njemačka i Bugarska u drugoj fazi prvenstva u Areni "Husejin Smajlović" igrat će polufinalne mečeve protiv dvije najuspješnije selekcije zeničkog turnira.

„Teško je govoriti o favoritima i koja je grupa jača. Radi se o najboljim reprezentacijama Starog kontinenta. Reprezentacija BiH okuplja se u nedjelju u Lukavcu gdje će se pripremati do dolaska u Zenicu. Imamo kvalitet i vjerujemo da je ovo početak stvaranja jedne sjajne ženske odbojkaške reprezentacije naše države. Sada nam je najbitnije zdravlje sportista i posjetilaca, kao i da sve prođe u najboljem redu. Nadamo se da će nam CEV odobriti i prisustvo publike, što bi dalo veću dimenziju ovom događaju čiji je pokrovitelj Grad Zenica. Gradonačelnik Fuad Kasumović i njegovi saradnici velika su nam podrška i pomoć i zato vjerujemo u uspjeh”, na press konferenciji izjavio je Alija Fatić, predsjednik Odbojkaškog saveza BiH.

Reprezentacije učesnice u Zenicu stižu već od 19. avgusta, a utakmice 1. kola na rasporedu su 22. avgusta. Pet dana igrat će se po tri utakmice, a polufinale i finale na programu su 29. i 30. avgusta u Zenici.

“Pripreme za ovo takmičenje traju već godinu dana i siguran sam da će ovo biti najbolje organizovano Evropsko prvenstvo. Od početka smo naišli na veliku susretljivost i pomoć Grada Zenica i prvog čovjeka ovog lijepog grada. Uključili su se zenički klubovi, ljudi iz Javnog preduzeća za upravljanje i održavanje sportskih objekata, ljekari, policajci i zaista ovdje imamo idealne uslove. Istina, imamo posebnu situaciju sa koronavirusom i tome smo se prilagodili, nadamo se da će prvenstvo početi na vrijeme i da će organizacijski biti spremno za najveći izazov”, kaže Miloš Jelčić, predsjednik Odbojkaškog saveza FBiH.

Olimpijski komitet Bosne i Hercegovine uručio je vrijednu sportsku opremu Odbojkaškom savezu BiH, a član OK BiH Milanko Mučibabić tom prilikom je izjavio: “Posebno treba istaći zalaganje organizacionog odbora i grada Zenica i gradonačelnika Fuada Kasumovića u pripremi prvenstva. Nadam se kako će i viši nivoi vlasti uzeti učešće u organizaciji i podršci ovog prvenstva. Bez velikih takmičenja nema ni velikih rezultata ni sporta, a ni promocije države i grada. Ovo prvenstvo predstavljat će i sport i BiH, kako u Evropi, tako i u svijetu”.

Ispred Grada Zenica na press konferenciji govorio je Kenan Uzunović, stručni saradnik za sport i zdravstvo pri Gradskoj upravi.

“U ime svih građana Zenice i BiH, gradonačelnika Kasumovića i svoje lično ime zahvalio bih se ljudima iz Odbojkaškog saveza BiH, na čelu sa predsjednikom Alijom Fatićem i čelnicima Evropske odbojkaške federacije, posebno predsjedniku Aleksandru Boričiću koji su imali povjerenja u Grad Zenica i ukazali nam čast da budemo domaćini ovog spektakla. Činimo sve kako bi Evropsko prvenstvo proteklo bez problema. Vjerujem da će naši gosti iz Zenice ponijeti samo lijepe uspomene”, kazao je Kenan Uzunović.

Finalna utakmica Evropskog prvenstva za juniorke U19 igrat će se u nedjelju, 30. avgusta s početkom u 20 sati.

NOVE ODLUKE NS FBIH DODATNO ZAKOMPIKOVALE ODNOSE UNUTAR SAVEZA

Sjednica Izvršnog odbora Nogometnog saveza Federacije BiH dodatno je zakomplikovala stanje i odnose unutar federalnog saveza.

Naime još 1. jula donesena je odluka prema kojoj je mandat rukovođenja takmičenjem u drugim ligama produžen za polusezonu onim savezima koji su to činili i prošle sezone. Tako će Drugom ligom – grupa Sjever, nastaviti da upravlja Nogometni savez Posavskog kantona, iako je došao red na NS Tuzlanskog kantona, dok će takmičenje u Drugoj ligi Centar voditi Fudbalski savez Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, umjesto Nogometnog saveza Zeničko-dobojskog kantona. Odluka kojom je vršena rotacija saveza stara je 10 godina i nikada nije stavljena van snage. Ovima odlukama direktno su oštećeni nogometni savezi Tuzlanskog i Ze-do kantona. Iz Zeničko-dobojskog kantona su uputili zahtjev za preispitivanje ove odluke na koji nikada nisu dobili odgovor. Takođe, zbog pandemije korona virusa i smanjenja troškova zahtjevaju da se Druga liga Centar podijeli na dva dijela, jer je 9 klubova sa područja ovog kantona a 7 su iz Sarajeva i Goražda. Bez odluke o imenovanju takmičarskih organa drugih liga za sezonu 2020/21 godinu održan je žrijeb takmičarskih brojeva 16. jula, kojeg je zakazao neovlašteni komesar Mirsad Drljević, a na kojem nisu prisustvovali predstavnici devet klubova iz NS ZDK. U kantonalmu savezu će istrajati do kraja u iznalaženju pravednog rješenja u takmičenju Druge lige Centar za sezonu 2020/21 godinu, u skladu sa propisima. O odlukama federalnog saveza će se raspravljati i na narednoj sjednici Izvršnog odbora Ze-do kantona koja je zakazana za utorak 28. jula. Nakon sjednice će javnost biti upoznata sa zvaničnim stavom saveza. Naredna takmičarska sezona u drugim ligama starta 8. avgusta.

VEDAD KARIĆ POTVRDIO DOBRU FORMU

Najbolji bh biciklista Vedad Karić na početku ovogodišnje sezone ostvaruje odlične rezultate. Nakon pobjede u Tuzli bio je najbolji i u Bihaću. Za vikend su u Bihaću održane dvije biciklističke utrke Državnog prvenstva u dvije različite discipline MTB XC i XCO (Cross country) na kojima je učestvovao zenički biciklistički klub "Rotacija SPIN".

Pobjedama u seniorskoj konkurenciji okitio se najbolji biciklista u državi zeničanin Vedad Karić, koji je sa ovim rezultatima pokazao da se nalazi u izvrsnoj formi.

Da se u klubu radi sa omladincima pokazao je i rezultat Amera Agića koji je u kadetskoj konkurenciji na obje prvenstvene utrke osvojio treće mjesto.

"Veoma sam sretan što sam osvojio državno prvenstvo i što ću narednu godinu dana nositi dres državnog prvaka na svim oficijeljnim takmičenjima. Sa ovim pobjedama sam pokazao da se nalazim u jako dobroj formi pred nastavak sezone, gdje me već sljedeći vikend očekuje međunarodna biciklistička utrka na Blidiniju gdje ću pokušati osvojiti još nekoliko UCI bodova sa kojima ću ostvariti pomak na svjetskoj rang listi. Pored ovih rezultata raduje me i uspjeh naše nade Amera Agića", rekao nam je Karić.

Iz utrke u utrku zenički biciklisti vraćaju zenički biciklizam na stare slave, te tako motivišu mnoge da se bave ovim divnim sportom.

PRVENSTVO BIH ZA JUNIORKE I JUNIORE

U organizaciji Atletskog kluba Sarajevo održano je Prvenstvo BiH za mlađe juniorke i juniorke.

Dobar nastup imali su članovi atletskog kluba Zenica. Najbolji plasman ostvario je Muhamed Čančar u bacanju kladiva sa daljinom 43,03 m. Druga mjesta osvojile su Amila Kahrman na 1.500 m, sa vremenom 1.19,06 i Irna Kapković u dalju sa preskočenih 5,03 metra. Na treće mjesto plasirala se Zerina Sivac u trci na 800 m sa vremenom 2,32 i Muahmed Čančar u bacanju diska sa 24,38 metara. Solidne rezultate ostvarili su takođe Irna Kapković u skoku u vis, kao i štafete 4×100 m muška i ženska štafeta.

Također, van konkurenčije nastupili su: Hodžić Adis 400 m – 51.74; Salkić Mediha – Disk – 46.25 m; Haseljić Ajdin – 100 m – 11.52; Kobilica Faris – 800 m – 2:03:87.

ŠTA DONOSI NOVA NOGOMETNA SEZONA PO PITANJU KORONA VIRUSA?

Izvršni odbor Nogometnog saveza BiH usvojio je plan mjera i procedura Covid-19 za takmičenje i organizaciju utakmica u sezoni 2020./21.

Usvojena je i odluka o implementaciji projekta za opremanje stadiona i objekata NSBiH u cilju zaštite svih učesnika organizacije nogometnih utakmica od uticaja i širenja korona virusa, "sa utvrđenim dinamičkim planom za realizaciju ovog projekta uz provođenje svih mjera higijensko epidemiološke zaštite koje su propisane od strane nadležnih organa", kako se navodi u saopštenju Saveza.

Šta u praksi donosi takozvani Covid plan?

Jedna od stavki tiče se organizacije utakmica u slučaju zaraze jednog ili više fudbalera. Meč će se odigrati u svakom slučaju, s tim da zaraženi nogometari, naravno, neće biti prijavljeni, već poslani u samoizolaciju 14 dana.

Dakle, sezona Premijer lige BiH odvijat će se prema utvrđenom rasporedu, s tim da će ekipe morati obavljati testiranja igrača prije utakmica. Prvenstvo se prekida tek u slučaju da entitetski krizni štabovi donešu takvu odluku ili nekih drugih vanrednih okolnosti.

VJETROELEKTRANE NISU NIMALO "ZELENE"

Vjetar trenutačno izgleda kao perspektivna 'zelena' alternativa, no ne može biti jedino rješenje svih energetskih izazova koje donosi budućnost bez fosilnih goriva. Zbog nestalne proizvodnje električne energije iz vjetroelektrana, ukupni kapaciteti vjetroelektrana moraju biti vremenski konstantno podržani elektranama ili fosilnim gorivima, koja bez prekida sagorijevaju kako bi uravnotežili mrežu i spriječili zamračenja u razdobljima kada nema vjetroenergetske proizvodnje. Međutim, vjetroelektrane puno više ovise o fosilnim gorivima nego je to široj javnosti poznato, jer za njihovu izgradnju potrebni su ugljen, nafta i plin, zbog čega prije samog početka njihovog rada one već imaju negativnu bilancu u emisijama ugljičnog dioksida (CO₂).

Životni vijek vjetroelektrana možemo podijeliti na četiri faze koje emitiraju različite količine CO₂: proizvodnja dijelova, transport i instalacija, rad i održavanje te demontaža i zbrinjavanje dijelova. Prijevoz čelika i ostalih sirovina do gradilišta velikim kamionima, izrada puta do inače nepristupačnih lokacija strojevima za zemljane radove, podizanje konstrukcija velikim dizalicama i transport materijala za proizvodnju cementa, čelika i plastike teretnim vlakovima i brodovima obilježeni su izgaranjem fosilnih goriva. Isto tako, treba se sagledati i količine metala i energije potrebne za tornjeve, kablove i transformatore radi povezivanja vjetroagregata na elektroenergetsku mrežu. Najveće emisije CO₂, veće od 90% u ukupnom životnom vijeku vjetroelektrane na kopnu, nastaju tijekom proizvodnje i instalacije. Kod vađenja materijala i proizvodnje komponenti za odobalne vjetroelektrane emitira se 70% CO₂. Transport i instalacija vjetroturbina na kopnu zajedno čine šest posto ukupnih emisija CO₂, s time da su kod odobalnih vjetroturbina emisije veće zbog korištenja brodova. Tijekom rada i održavanja vjetroelektrana na kopnu emitira se šest posto CO₂, a zbog težeg pristupa odobalnim vjetroelektranama emisije su 20%, dok je kod demontaže zabilježeno samo šest posto.

Prosječno, za gradnju vjetroelektrane snage 1 MW potrebno je 103 t čelika, 402 t cementa, 6,8 t staklenih vlakana, 3 t bakra i 20 t lijevanog željeza. Ako se prepostavi da bi za pokrivanje cijelokupne globalne potražnje bile potrebne vjetroelektrane ukupne snage 10 TW, za to bi trebalo 50 milijuna t čelika, 200 mil. t cementa i 1,5 mil. t bakra godišnje. Ako uzmemo u obzir da se za proizvodnju tone čelika proizvede 1,9 t CO₂, za svaku tonu cementa 1,25 t CO₂ i za tonu bakra 3 t CO₂, znači da će se godišnje proizvesti ukupno 349,5 mil. t CO₂.

Prema procjenama Međunarodne agencije za energiju (IEA) do 2030. godine 25% svjetske potražnje bi se trebalo zadovoljiti električnom energijom iz vjetroelektrana. Pri tome bi za proizvodnju čelika potrebnog za izgradnju vjetroelektrana koje bi bile u funkciji do te godine, trebalo je fosilnog goriva u količinama većim od 600 mil. t ekvivalenta ugljena. Tako, na primjer, vjetroturbina snage 5 MW ima tri propelera (elise) duljine 60 m i svaka je teška 15 t. Jezgre su im od laganog drva ili pjene, a vanjska laminacija sadrži uglavnom epoksidne ili poliesterske smole ojačane staklenim vlaknima. Staklo se dobiva taljenjem silicijevog dioksida i ostalih mineralnih oksida u pećima spaljivanjem prirodnog plina. Smole sadrže etilen dobiven od lakih ugljikovodika, najčešći proizvod kreiranja nafte, ukapljenog naftnog plina ili etana iz prirodnog plina. To sve čini dodatnu potrošnju energije od 170 GJ/t!

Stoga, da bi se do 2030. godine instaliralo 2,5 TW vjetroagregata, potrebna je ukupna masa rotora od oko 23 mil. t, što je ekvivalent od oko 90 mil. t sirove nafte. Na kraju, potrebne su smole (čija sinteza počinje s etilenom) za vodonepropusnost cijele strukture i mazivo, još jedan naftni proizvod, za turbineske mjenjače, koje se treba redovito mijenjati tijekom cijelog životnog vijeka vjetroelektrane od dva desetljeća. Može se još spomenuti da svaka vjetroturbina ima magnet od metala neodimija, a čije je rudarenje i rafiniranje otrovan proces, koji uključuje kuhanje u kiselini i nastajanje otpadnog radioaktivnog torija, što se radi samo u Kini. Procjene emisija ugljičnog dioksida za vjetroelektrane na kopnu su 3-45 g CO_{2eq}/kWh, ali ako su izgrađene na tresetištu, emisije se povećavaju na 62-106 g CO_{2eq}/kWh, dok su za odobalne vrijednosti 7-23 g CO_{2eq}/kWh. Radi usporedbe, konvencionalna proizvodnja energije iz fosilnih goriva stvara 500-1000 g CO_{2eq}/kWh.

Proizvodnja električne energije iz vjetroelektrana će uvijek biti nestalna, tj. proizvodit će se do 30% od ukupnog razdoblja trajanja, jer se lopatice okreću samo kada je brzina vjetra iznad 6/7 m/s i ispod 25 m/s, i to ako ima vjetra, dok će proizvodnja, instalacija i održavanje i dalje ovisiti o fosilnim gorivima. Sve dok izrada vjetroelektrana i sunčanih elektrana ne bude isključivo iz obnovljivih izvora, svijet će i dalje, u osnovi, ovisiti o fosilnim gorivima.

SOLARNA TERMIČKA ENERGIJA

Za razliku od fosilnih goriva, solarna energija je dostupna u gotovo neograničenoj mjeri, ne proizvodi štetne ugljične emisije i uz to je besplatna. Moderni sistemi grijanja mogu se kombinirati sa solarnim kolektorima, što solarne sisteme grijanja čini izvrsnom opcijom za pripremu potrošne tople vode ili za potporu krugu grijanja.

Solarno grijanje

Solarno grijanje podrazumijeva korištenje solarnog zračenja kao izvora toplinske energije. Ne smijemo to brkati s fotonaponskim sistemima, koji pomoću sunčeve svjetlosti proizvode električnu energiju. Velike mogućnosti korištenja solarne energije odavno su poznate: naša provjerena tehnologija dokazala se tokom mnogih godina.

Prednosti solarnog grijanja:

Neiscrpne, besplatne količine energije,

Nema emisija CO₂ tokom rada,

Ušteda: do 70% uštede energije za pripremu potrošne tople vode i do 35% uštede energije za grijanje prostora,

Smanjenje potrošnje fosilnih goriva,

Solarni termički sistemi mogu se integrirati u postojeće sisteme,

Moderni sistemi rade efikasno, čak i zimi

Kako radi solarno grijanje

Solarno termičko grijanje radi u načelu kao tamno vrtno crijevo izloženo suncu. Površina crijeva apsorbira sunčevu svjetlost, tačnije toplinu sunčevog zračenja, kojom se voda u crijevu zagrijava. Načelo solarnog grijanja u četiri koraka:

Kolektori apsorbiraju sunčevu svjetlost putem apsorbera.

Poseban prijenosni fluid u cijevima kolektora se zagrijava.

Pumpa tjera fluid u izmjenjivač topline solarnog spremnika tople vode.

Toplinska energija se prenosi na vodu u spremnik za pripremu tople vode.

Ukoliko sunčev zračenje nije dovoljno za zagrijavanje vode, uključit će se dogrijavanje konvencionalnim sistemom grijanja do zadane temperature.

Solarni termički sistem opskrbljuje ovisno o izvedbi u prosjeku godišnje oko 60% potrebne energije za pripremu potrošne tople vode.

Korištenje solarne energije za potporu grijanju

Pored solarne pripreme potrošne tople vode, solarna energija se može koristiti i kao potpora sistemu grijanja, čime se ostvaruju značajne uštede. Čak i pri umjerenim vanjskim temperaturama, konvencionalni sistemi grijanja ostaju isključeni zahvaljujući solarnoj potpori sistemu grijanja.

Jezgra ovog rješenja je kombinirani spremnik tople vode, npr. međuspremnik kombiniran s jedinicom za pripremu potrošne tople vode. Ako ima dovoljno sunčevog zračenja, fluid u solarnom sistemu grijanja zagrijava vodu u jednom od spremnika putem donjeg izmjenjivača topline. U slučaju pada temperature, npr. nakon duže kupke ili tuširanja, uključit će se po potrebi konvencionalni grijач preko drugog kruga koji podržava dodatno zagrijavanje vode

Vaillantovi solarni sistemi grijanja – pouzdani i fleksibilni

Solarnom energijom uglavnom nećemo uspjeti pokriti cijelogodišnje prosječne potrebe za toplinskom energijom. Stoga se nameće rješenje korištenja kompletног sistema. Kombinacija s plinskom kondenzacijskom tehnologijom dobro je i relativno povoljno rješenje. Naravno, kombinacija solarnog grijanja s geotermalnom dizalicom topline još je bolje rješenje.

Solarni kolektori

Razlikujemo dvije vrste solarnih kolektora za generaciju toplinske energije koji se koriste u solarnim sistemima: pločasti i vakuumski cijevni kolektori.

Pločasti kolektori – moć površine

Glavna odlika ravnog, pločastog kolektora je crna apsorberska površina okrenuta prema suncu. Apsorberski površinski premaz maksimalno apsorbira sunčeve zračenje uz minimalnu refleksiju. Apsorbirana termička energija se prenosi na fluid koji koji cirkulira u cijevi ispod površine apsorbera.

Tehnički gledano, pločasti kolektori se razlikuju od vakuumskih cijevnih kolektora u izolaciji apsorbera. Kod ravnih pločastih kolektora koristi se tradicionalni izolacijski materijal poput kamene vune ili poliuretanske pjene.

Prednosti ravnih pločastih kolektora:

Niža cijena nabave

Niži troškovi održavanja

Idealni za niskotemperaturne sisteme: za pripremu potrošne tople vode ili potporu podnom grijanju

Kako bismo Vam mogli ponuditi kvalitetne, učinkovite kolektore kompatibilne sa svim sistemima po povoljnoj cijeni, Vaillant je razvio svoje pločaste kolektore. Najviša učinkovitost i optimalni solarni prinos rasteretit će Vaš budžet.

Vakuumski cijevni kolektori – najveći solarni prinos iz cijevi

Načelno, rad vakuumskih cijevnih kolektora se ne razlikuje od ravnih pločastih kolektora. Također apsorbiraju sunčeve zračenje putem apsorbera te zatim prenose kao toplinsku energiju na fluid.

Međutim, za razliku od ravnih pločastih kolektora, vakuumski cijevni kolektori koriste izvrsno izolacijsko svojstvo vakuma po čemu su dobili i svoj naziv. Toplinskih gubitaka gotovo nema zahvaljujući vakuumu u staklenoj cijevi. Dodatno je ispod svake cijevi montirano ogledalo koje reflektira sunčeve svjetlo prema apsorberskoj cijevi. Vakuumski cijevni kolektori su stoga znatno učinkovitiji od ravnih, pločastih kolektora.

Prednosti vakuumskih cijevnih kolektora:

Veća energetska učinkovitost, dobri prinosi čak i uz manje sunčeve svjetlosti i kod difuznog svjetla

Zahtijevaju manje krovne površine za isti učinak

Može se koristiti na krovovima koji nisu usmjereni prema jugu

Proizvode više temperature te se mogu koristiti i s visokotemperaturnim sistemima grijanja

Vaillantov vakuumski cijevni kolektor auroTHERM exclusiv je pravi izbor za sve one koji žele optimalno korištenje sunčeve energije. Zahvaljujući promišljenom dizajnu, vakuumski cijevni kolektori postižu najviši mogući prinos energije čak i u slučaju niskog kuta dolaznih sunčevih zraka, a kod difuznog sunčevog svjetla i dalje osigurava kontinuirano visoki prinos.

Brza, sigurna i jednostavna montaža

Svi solarni kolektori u našem programu odlikuju se jedinstvenim montažnim setom što garantuje brzu, sigurnu i jednostavnu montažu te maksimalnu fleksibilnost.

Bez obzira da li se radi vertikalnoj ili horizontalnoj izvedbi kolektora, paralelno jedan uz drugi ili jedan iznad drugoga – s našim kolektorima imate fleksibilan izbor postavljanja. Uz ove klasične krovne montaže, kolektori se mogu također montirati u krov te na ravni krov; naravno, opet u vertikalnoj i horizontalnoj orientaciji.

Ispravan sistem grijanja

Ne postoji standardno rješenje kada tražite ispravan sistem grijanja. Međutim, pronaći sistem koji odgovara Vašim potrebama nije toliko teško. Posavjetujte se pravovremeno sa zaposlenicima tvrtke Vaillant d.o.o. ili s lokalnim Vaillantovim instalaterima.

SAMOODRŽIVE KUĆE: ŠTA SU I ZAŠTO MORAJU POSTATI FOKUS

Mnogi kažu da su samoodržive kuće lijepo zamišljena ideja, ali neostvariva. Ipak, istina je da je ideja vrlo ostvariva, dok pravi problem predstavlja to što je u pitanju skupa investicija, u koju bi morale da investiraju države. Male privatne investicije ne mogu mnogo učiniti za omasovljenje samoodrživih kuća. Pročitajte šta su samoodržive kuće i zašto su bitne za planetu Zemlju.

Iako se rađanje u državama u razvoju smanjilo, potpuno suprotno tome, ljudi traže sve veće i veće kuće za život. Oduprite se konzumerizmu i razmišljajte o planetu. Ne morate sami osmislići cijelu samoodrživu kuću, već to umjesto vas može učiniti građevinska kompanija, čiji su fokus u izgradnji - obnovljivi materijali.

Šta je samoodrživost?

Kako biste napravili samoodrživu kuću, potrebno je da koristite što prirodnije materijale koji se mogu reciklirati, ali i da se skinete sa elektrodistributivne mreže i pređete na solarni sustav, odnosno, obnovljive izvore.

Ukoliko živate u državi koja ima veliki broj sunčanih dana, onda samoodrživa kuća nije toliko skupa investicija. Ipak, ukoliko živite u zemlji sa manjim brojem sunčanih dana, tada su potrebne velike investicije kako bi se osiguralo funkcioniranje prirodnih izvora energije iz rezervoara.

Niskoenergetske kuće mogu se graditi od raznih materijala, a u zavisnosti od materijala, kao i sustava za održavanje energije u samojo kući, zavisiće i cijena izgradnje ove stambene jedinice. Postoji veliki broj načina na koje možete dobiti dodatnu energiju za vaš dom i osigurati sustav koji će hladiti i grijati prostoriju, zavisno od toga kakve su vremenske prilike i vanjska temperatura.

Neki od njih su solarni bojleri, koji su veoma popularni u Grčkoj i koristie se za opskrbu čitave kuće energijom, a ne samo za grijanje vode. Solarni kolektori nisu komplikirani za ugradnju, pa nije potrebna posebna ekspertiza kako bi se prešlo na obnovljive izvore. Drugi su fotonaponske ćelije, toplinske pumpe, mogućnost ugradnje rekuperatora i slično.

Kako solarni kolektori ne mogu da se nađu po povoljnim cijenama u zemljama koje nemaju veliki broj sunčanih dana, poput Slovenije, država bi trebalo da subvencionise 80% troškova ugradnje samoodrživog sustava.

Od čega se gradi samoodrživa kuća?

Glavna funkcija samoodržive kuće je što ona ne troši neobnovljive prirodne izvore i ne emituje ugljikov dioksid, kao ni ostale komponente bazirane na ugljiku. Ovo je veoma važno, jer se na taj način štiti, kako lokalna priroda, tako i globalni okoliš.

Za jednu regularnu kuću, standardne gradnje, potrebno je oko ¾ hektara čitave šume. Kada se iznesu ove činjenice koje veliki broj ljudi ne zna, mnogi shvate na koji način uništavaju prirodu ni ne znajući to.

Ekološka kuća treba biti sagrađena od materijala koji su pogodni da se recikliraju, lokalno su dostupni, obnovljivi, dugotrajni, ali prije svega, ne emitiraju ugljikov dioksid.

Materijali koje možete koristiti za izgradnju zida sa dobrom izolacijom su auto gume, koje se mogu naći na otpadu, staklene boce pobodene u zemlju i alumunijumske konzerve. Ovo je starinski način da napravite zid koji će vas zaštiti od spoljašnjosti, ali i zid koji se neće zapaliti.

Ova struktura zida osigurava očuvanje toplote tokom zime, ali i stvaranje odličnog prirodnog hлада tokom ljeta. Samim tim, nema potrebe za odvojenim sustavima za zagrijevanje i hlađenje u kući.

Naravno, ovo nije jedini način da napravite niskoenergetsku kuću. One se mogu graditi od slame i zemlje, industrijske konoplje, vapna i vode, ili uz pomoć tzv. zelenih krovova, koji će smanjiti gubitak toplotne energije. Ovakva kuća je odlično sklonište od oluje.

Kako opskrbiti kuću strujom iz obnovljivih izvora?

Sa napretkom tehnologije i modernizacijom, obnovljivi izvori energije postaju sve pristupniji, a cijene ugradnje ovih sustava polako padaju. Solarna energija i vjetrenjače su održivi izbori, ali veliku ulogu u tome igra i vaše geografsko pozicioniranje.

Postoje sustavi, poput niza solarnih ploča, koje se mogu koristiti skoro bilo gdje, jer je njima potrebno samo direktno izlaganje Suncu.

Na početku smo naveli neke od opcija sustava za opskrbu električnom energijom iz obnovljivih izvora. Potrebno je da sami uporedite benefite i vaše geografsko pozicioniranje, pa procjenite koji način bi bio najpovoljniji za vas i osiguravao vam besplatnu električnu energiju.

Ukoliko se napravi veliki sustav koji će povezivati veći broj kuća, vi ćete imati manje posla. Ali, da bi se napravio veći sustav, potrebno je i da se država i čitav planet uključe u ovaj pothvat, kako bi prelaženje na obnovljive izvore energije postalo fokus.

Mi gradimo povjerenje!

- Konsalting (pomoć u upravljanju poduzećima)
- Medija servis/medija planiranje i zakup medijskog prostora
- Public Relations (odnosi s javnošću)
- Branding • Reklamne kampanje • Organiziranje događaja
- Web dizajn • Grafički & video dizajn
- Sve vrste tiska (offset, digitalni i roto tisk, sitotisk...)
- Vez i oslikavanje • Uredski, školski i reklamni materijal
- Izrada i postavljanje svih vrsta reklama

KAKVA NAM JE EKOLOŠKA SVIJEST?

Iz godine u godinu, posebno kada nastupe hladniji dani, građani BiH suočavaju se sa enormnim onečišćenjem zraka što za posljedicu može imati ozbiljno narušavanje zdravlja, pogotovo kod osjetljivijih kategorija stanovništva.

Do zastrašujuće visokih vrijednosti ovo onečišćenje je prisutno tokom zimskog perioda u našim većim gradovima poput Sarajeva, Zenice, Tuzle, ali i u drugim gradskim sredinama, pa čak i u mnogim selima.

Ovo onečišćenje uglavnom je uzrokovano sve većom upotrebom ugljena u industrijskim ložištima, toplanama, privatnim ložištima kao i sagorijevanjem goriva u motornim vozilima.

Međutim, onečišćenje zraka nije jedini ekološki problem, već je samo jedan u nizu ekoloških problema sa kojima se suočava BiH, zemlje regije, pa i cijeli svijet u globalu.

Nedavno je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) obznanila podatak da godišnje zbog onečišćenog okoliša umre 1,7 miliona djece mlađe od pet godina. Zato se svima nama nameće nekoliko sudbinski važnih pitanja: kakva je naša ekološka svijest i koliko smo ekološki osviješteni, šta možemo učiniti kako bismo zaštitali našu životnu sredinu?

Ako je suditi po onome što možemo da primijetimo i osjetimo, rekli bismo da se ponašamo tako, kao da ekološke svijesti uopšte nemamo.

Dovoljno je pronicljivom posmatraču da prohoda nekim našim gradovima, selima, šumama, izletištima, da se nadnese nad obale naših rijeka i potoka i sve će mu biti jasno.

Zamijetit će kako su nam šume izmasakrirane i kako se neplanski i nasumice vrši njihova sječa, a da tu sječu ne prati adekvatno pošumljavanje.

Bez obzira što šume, pored zraka i čiste vode spadaju u najvažnije i najdragocjenije planetarne resurse i što su iznimno važne za sveukupni lanac biljnog i životinjskog svijeta, one su kod nas u BiH, a i u mnogim dijelovima svijetu izložene masovnom uništavanju, više zbog kapital-interesne eksploracije negoli radi proširivanja poljoprivrednog zemljišta.

Stradanje šuma zbog kiselih kiša je posebna priča.

Eksperti procjenjuju da šume godišnje atmosferi daju približno 86 milijardi tona kisika, a s druge strane apsorbiraju 119 milijardi tona ugljen dioksida.

Pitamo li se, hoće li biti prekasno za katarzu ukoliko se ovim tempom nastave uništavati šumski resursi.

Nadnesemo li se nad obale naših rijeka, vidjećemo da su toliko zagađene, zatrpane mnogovrsnim otpadom, da se s pravom pitamo je li uopšte u njima život moguć.

Neke naše rijeke i potoci su postali velike deponije smeća (plastična i staklena ambalaža, tekstil, elektronički uređaji, zastarjeli kućanski aparati itd.) a da ne spominjemo činjenicu da u mnogim mjestima kanalizacija i otpadne vode direktno idu u rijeku ili potok, bez ikakvih separatora, filtera i prečišćivača.

Brojna su naša naselja i sela u kojima nije sistemski riješeno pitanje odvoza smeća i otpada na neku od regionalnih deponija. U takvim slučajevima, gdje nije adekvatno regulisano ovo pitanje, niču divlje deponije i to uglavnom negdje pored puta, na obalama obližnjih rijeka ili potoka, nekom šumarku ili proplanku. Pogotovo je opasno i rizično ako se te deponije nalaze u nekom vodozahvatnom području. Stoga, iako spadamo u red zemalja bogatih vodom, zbog naše nebrige i neodgovornog odnosa spram životne sredine, suočavamo se sa situacijom da imamo sve veći broj slučajeva gdje građani imaju problem ne samo sa bakteriološki, već i sa hemijski neispravnom vodom.

Od ukupne vodene mase na zemlji, samo 2,5% otpada na slatke (pitke) vode, dok 97,5% otpada na morskou slanu vodu. Problem je i to što je 68,7% pitke vode koncentrirano na zemljiniim polovima u ledenjacima i sniježnim nanosima na Antarktiku i Arktiku.

Malo više od 1% otpada na jezera i riječne sisteme a 29,9% na podzemne rezervoare.

Iako su riječni tokovi najskromnijih mogućnosti, stječe se dojam da su oni najviše ugroženi, ne samo zbog kanalizacija i otpadnih voda, već i zbog činjenice što je sve više ljudi upućeno na njih, ne samo zbog pitke i industrijske vode već i zbog navodnjavanja poljoprivrednih površina.

Zbog nedostatka pitke vode u svijetu godišnje umire oko 4 miliona djece mlađe od pet godina.

Relevantne baze podataka sugeriraju da su bolesti svake druge osobe koje se klinički tretiraju, povezane sa nedostatkom čiste i konzumiranjem zagađene vode.

Nije rijetkost, posebno u sušnim i oskudnim područjima, vidjeti prizore zajedničkih pojila za stoku i za ljude.

Organizacija za hranu i poljoprivredu UN-a (FAO) prognozira da će se u narednih pedeset godina skoro sedamdeset zemalja svijeta suočiti sa ozbiljnim nestašicama pitke vode.

Umjesto što svake godine trošimo milione na uvezenu vodu, naši poduzetni i poslovni ljudi trebali bi iskoristiti pogodnosti i komparativne prednosti ove zemlje koja je bogata vodom, te krenuti u masovno flaširanje vode i pokušati se kvalitetom otvoriti premu međunarodnom tržištu.

Suvišno je govoriti o tome da će se budući ratovi voditi zbog vode, a ne zbog nafte.

U ovom vremenu svjedoci smo i svakovrsnih kontaminacija tla i obradivih površina.

Ljudi sve više pribjegavaju upotrebi umjetnih gnojiva i različitih hemijskih supstanci (pesticida, herbicida), te navodnjavanja iz zagađenih vodotoka kako bi ostvarili bolje prinose u poljoprivredi, ratarstvu i voćarstvu.

Hoće li nam ta „zaštita“ doći glave? Vođen kapital-interesom, današnji čovjek ne razmišlja mnogo o posljedicama već samo o kvantitetu.

Kupiti voće ili povrće danas je mač s dvije oštice, jer ne znamo do kojih je razmjera i čime je sve tretetirano. Ono što zabrinjava kod današnjeg čovjeka je i činjenica da ono što proizvodi za sebe i svoje bliže ničim ne tretira ili možda u manjoj mjeri, a ono što ide na pijacu, tržnicu ili za izvoz može se tretirati i po nekoliko puta bez čvrstog pridržavanja uputstava za upotrebu prilikom tretiranja različitim hemikalijama.

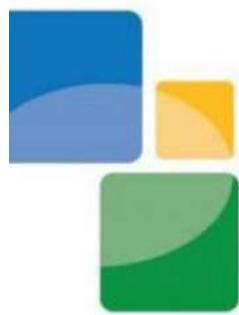
Dodatno zabrinjava i ponašanje našeg čovjeka koji u proljetnom periodu prilikom uništavanja korova i pripremanja njiva i voćnjaka za tekuću sezonu neodgovornim ponašanjem izazova mnoge požare paleći raznovrsno rastinje.

Što mora imati svaka veza kako bi potrajala? **Dobru komunikaciju i povezanost.**

Povezali smo Vaš dom, Vaše voljene i posao...
Za Vaše veze koje traju.

ht eronet

Veza koja traje

 Fond za zaštitu okoliša
Federacije BiH

Napravljeno uz pomoć
Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH